Azg Ազգ

16 ՅՈՒԼԻՍ 2005 ՇԱԲԱԹ 131 (3297)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Թուրքիան երկու մասի է բաժանել ԵՄ ժողովուրդներին

ԱՆԿԱՐԱ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Թուրքիայի հետ Եվրամիության միջեւ անդամակցության բանակցությունների սկսվելու հոկտեմբերի 3-ի ժամկետի մոտենալու հետ հայտնի է դարձել, որ Թուրքիայի ԵՄ անդամակցության հարցում միությանն անդամ երկրների ժողովուրդները երկու մասի են բաժանվել:

The Pew Global Attitudes հասարակական հետազոտությունների կենտրոնը հայտնել է, որ ԵՄ անդամակցության հարցում Թուրքիային ամենաշատն աջակցող երկրները՝ Մեծ Բրիտանիան, Իսպանիան եւ Լեհաստանն են: Նշելով, որ Թուրքիայի ԵՄ անդամակցությանն աջակցում են Իսպանիայի բնակչության 68 տոկոսը, Բրիտանիայի՝ 57 տոկոսը եւ Լեհաստանի էլ՝ 51 տոկոսը, թերթը գրել է, որ դրան դեմ են արտահայտվել ֆրանսիացիների 66 տոկոսը, գերմանացիների՝ 65 տոկոսը եւ հոլանդացիների՝ 53 տոկոսը: «Թուրքիայի ԵՄ անդամակցությանը դեմ արտահայտված մարդիկ վախենում են, որ այդ երկրի՝ միությանն անդամակցությունից հետո, դեռի Եվրոպա թուրքերի ներգաղթը խիստ կմեծանա», գրել է թերթը:

«Եթե աշխատում ենք ձեւակերպումների վրա, նշանակում է կողմերը դիմել են փոխզիջումների»

Ասաց ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ Յուրի Մերզլյակովը

ԱԲԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Մինսկի խմբի համանախագահների Երեւանում հրավիրված մամուլի ասուլիսը սկսվեց ուշացումով, ինչի պատճառն, ինչպես հայտնեց Յուրի Մերզլյակովը, Հայաստանի նախագահի հետ իրենց հանդիպման նախատեսվածից ավելի շարունակվելն էր: Ռուսաստանը ներկայացնող համանախագահն իր կարճ ելույթում հայտնեց, որ Ռոբերտ Քոչարյանի հետ քննարկել են կողմերի մոտեցումների դեպալները եւ կենտրոնացել առաջա կարգավորման առանցքային խնդիրների վրա: «Մենք զբաղվում ենք կարգավորման գլխավոր սկզբունքների ձեւակերպումներով», նշեց Յուրի Մերզլյակովը եւ ավելացրեց, որ մի շարք հարցերով բավականին առաջընթաց է արձանագրվել, մյուսների ձեւակերպումները դեռեւս ճշտվում են: Նա ընդգծեց, որ օգոստոսի վերջին Կազանում հաստատապես տեղի կունենա Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների հանդիպումը, իսկ մինչ այդ, օգոստոսի 23-ին, Մոսկվայում կհանդիպեն երկու երկրների արտգործնախարարները:

Լրագրողների հարցերին իրենց պատասխաններում Մինսկի խմբի համանախագահները դարձյալ հրաժարվեցին բանակցությունների ընթացքում քննարկվող մանրամասներին անդրադառնալուց, բազմիցս նշեցին, որ առկա է առաջընթաց, որ հանդիպումները երկու երկրների մայրաքաղաքներում եւ Ստեփանակերտում օգտակար էին:

«Մինչեւ տարեվերջ կլինի՞ լուծում» հարցին ներկաները հետեւյալ պատասխանները ստացան: ԱՄՆ-ը ներկայացնող համանախագահ Ստիվեն Մանը ասաց, որ կան դժվարին խնդիրներ, բայց կան նաեւ օբյեկտիվ պայմաններ մինչեւ տարեվերջ հակամարտության լուծման հասնելու համար: Ավելի հստակեցնելով, Մինսկի խմբի ամերիկյան համանախագահը նշեց, որ մինչեւ տարեվերջ կարգավորելու հավանականություն կա, բայց չկան դրա երաշխիքները: Նա այնուհետեւ կրկնեց նախկինում իր արտահայտած այն միտքը, որ հակամարտությունը կարող է լուծվել մինչեւ տարեվերջ եւ կարող է լուծվել 100 տարի հետո:

Տես էջ 3

ԲԱՔՈՒ

Մամեդյարով. Դեռ շատ վաղ է խոսել համաձայնագրի մասին

ԲԱՔՈՒ, 15 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Առայժմ շատ վաղ է խոսել համաձայնագրի մասին, քանզի բանակցությունները Ղարաբաղի շուրջ շարունակվում են», հուլիսի 15-ին լրագրողներին ասել է Ադրբեջանի արտգործնախարար Էլմար Մամեդյարովը: «Բոլոր դեպքերում բանակցությունները ընթանում են Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության եւ սահմանադրության հիմքի վրա», ասել է նա:

Անդրադառնալով վերջերս «Ազատություն» ռադիոկայանի հրապարակած տեղեկություններին, ըստ որոնց բանակցություններում քննարկվող ծրագիրը ենթադրաբար նախատեսում է հինգ շրջանների վերադարձ եւ հանրաքվե Ղարաբաղում 10-15 տարուց հետո, Մամեդյարովն ասել է, որ այդ լուրերը կամ կարող են սադրիչ բնույթի լինել, կամ նպատակ ունեն փորձելու մարդկանց կարծիքը:

«Չի բացառվում, որ Հայաստանը այդպիսով փորձում է լուծել իր ներքին պրոբլեմները», կարծիք է հայտնել Մամեդյարովը: Նա ասել է, որ անկախ այն բանից, թե ինչպես կավարտվի երկու երկրների արտգործնախարարների օգոստոսի 23-ի հանդիպումը Մոսկվայում, նախագահներ Ռոբերտ Քոչարյանը եւ Իլհամ Ալիեւը կհանդիպեն Կազանում: Մամեդյարովը չի բացառել, որ այնտեղ երկու նախագահները կարող են ինչ-որ փաստաթուղթ ստորագրել:

Պուտինն ու Էրդողանը կհանդիպեն Սոչիում

Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինն ու Թուրքիայի վարչապետ Ռեջեփ Էրդողանը հուլիսի 17-18-ը կհանդիպեն Սոչիում: Նրանք քննարկելու են նաեւ ղարաբաղյան հակամարտության հարցերը:

Պետական ազդու միջամտություն է պետք

ՄԵԼՍԻՆ ԲԱԳԱՏՅԱՆ

Համաձայն Յունեսկոյի 1974 թ. անցկացրած հետազոտությունների տվյալների, 1915 թ.-ի ցեղասպանությունից հետո Թուրքիայի տարածքում պահպանվել էր 913 հայկական եկեղեցի, որոնցից 1974 թ.-ին լիովին ոչնչացվել է 464-ը, 212-ն ավերակ վիճակում է, 197-ը՝ կարիք ունի շտապ վերականգնման: Այս խոսքն ասվածները, որ ներկայացրեց պրոֆ. Ռուբեն Սարասյանը ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայում, երեկ մշավորականության հավաքին՝ նվիրված հայոց հոգեւոր-մշակութային արժեքների, պատմաճարտարապետական հուշարձանների շարունակական ցեղասպանությանը Թուրքիայի տարածքում, հիշեցնում էր Հայաստանի իշխանություններին միջազգային ասյաններում այս հարցը պետականորեն հնչեցնելու անհրաժեշտության մասին: Բանախոսը հանգամանորեն ներկայացրեց արդիական այն ձեւերն ու միջոցները, որով իրականացվում է հայ ժողովրդի պատմական ժառանգության ոչնչացումը Թուրքիայում: Թուրքական օրենքներով հայկական եկեղեցիներն ու վանքերը զրկված են տարրական վերանորոգման հնարավորություն ստանալուց, որովհետեւ համապատասխան վարչությունները դրանք մերժում են:

Տես էջ 3

Հետաքրքրվող քիմիկոսը ձերբակալվեց

Եգիպտոսի իշխանությունները երեկ Կահիրեում ձերբակալեցին Լոնդոնի պայթեցումների գծով կասկածվող Մագդի Մահմուդ ալ Նաբարին: Անգլիայի անվտանգության մարմինները նրան կասկածում են 4 ահաբեկչությունների հեղինակների համար պայթուցիկ սարք հայթայթելու մեջ: 33 տարեկան Մագդի Մահմուդ ալ Նաբարը մասնագիտությամբ քիմիկոս է: Քիմիա է դասավանդում Լիդցի (Անգլիա) համալսարանում: Հուլիսի սկզբից ի վեր նա բացակայում է քաղաքից: Եգիպտական իշխանությունները Լոնդոնին տեղեկացրել են, որ կասկածյալը հերքում է Լոնդոնի ահաբեկչական արարքների հետ որեւէ կապ ունենալը եւ հայտարարում, որ արձակուրդով գտնվում է Կահիրեում:

Հիշեցնենք, որ 4 պայթեցումների հետեւանքով, 3-ը՝ Լոնդոնի մետրոյում եւ 1-ը՝ Քինգզ Քրոսի վրա՝ ավտոբուսում, զոհվեցին 54 ուղեւորներ, վիրավորվեցին 700-ը, որոնցից 44-ը ծանր վիճակում գտնվում են հիվանդանոցներում: Հաստատվել է, որ ահաբեկիչներից 3-ը վստահաբար մահացել են դեպքի վայրում, 4-րդի ճակատագիրը դեռեւս անհայտ է:

«Մենք կինո ստեղծելու զորավոր տաղանդ ունենք»

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Կինոդերասանուհի Արսինե Խանջյանը հայաստանյան խնդիրների մասին խոսելիս բոլորովին չի գործածում «ձեր» բառը, այլ միայն՝ «մերը», ու բոլորիս հետաքրքրող հարցերը վերլուծում իրեն բնորոշ խորաթափանցությամբ, սիրով ու կրքով, վարակում Հայաստանի հանդեպ իր զորավոր հավատով: Նրան ցավ է պատճառում, որ վերջին տարիներին Հայաստանում նվազել է կինոարտադրությունը. դրա պատճառներն, անշուշտ, հայտնի են նրան, եւ նա առաջարկում է նոր լուծումներ, որովհետեւ անընդունելի է համարում տեղում դոփելն ու ժամանակակից կինոհամակարգերից հետ մնալը: Արսինեն լավ գիտի խորհրդային տարիներին «Հայֆիլմ» կինոստուդիայում արտադրված լավագույն ֆիլմերի մասին, տարբեր երկրներում լսել է հայտնի կինոգործիչների կարծիքները, եւ նրանց պես համոզված է, որ դա եղել է հայկական կինոյի զարգացման ամենաբեղմնավոր շրջանը: «Այդ ֆիլմերը հիշ են, որովհետեւ Հայաստանը փոքր երկիր է, բայց դրանց որակը շատ բարձր է: Անհնար է, որ վերջին տարիներին զորավոր կինո ստեղծելու տաղանդը վերացած լինի, չէ՞ որ նույն ժողովուրդն ենք, պարզապես այսօր չկան այն տարիների հնարավորությունները: Ես կարող եմ հաստատել, որ այսօր էլ Հայաստանում շատ տաղանդներ կան, բայց չկա ֆիլմ նկարահանելու նախկին տեխնիկայի փոխարեն ժամանակակից կինոաշխարհում տարածված թվային համակարգի կիրառումը: Օրինակ, Հյուսիսային Ամերիկայում ստեղծագործելու տաղանդ ունեցող ամեն ոք կարող է սցենար գրել եւ ֆիլմ նկարահանել:

Տես էջ 6

Տ. Շահե արք. Աճեմյանի հուղարկավորության արարողությունների ժամանակացույց

Հանգուցյալ Տ. Շահե արք. Աճեմյանի մարմինը հուլիսի 17-ին, կիրակի, ժամը 16:00-ին կդվի Սբ. Գայանե վանքում, ուր ժամը 19.00-ին կկատարվի եկեղեցու կարգ:

Հուլիսի 18-ին, ժամը 10.00-ին, Սբ. Գայանե վանքում կմատուցվի Սբ. Պատարագ, հընթացս որի կկատարվեն հանգուցյալ սրբազանի վերջին օծման եւ թաղման արարողությունները:

Սրբազան հոր աճյունը կամփոփվի Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի պատմական «Միաբանական գերեզմանատանը»:

«Արմենտելն» անցնում է ակնհայտ ծաղրանքի. բջջային ցանցի աշխատանքը կանոնավորվե՞լ է

Հուլիսի 14-ը Հայաստանում բջջային կապի բաժանորդների համար թերեւս երկար սպասված էր վերջին օրերի իրադարձությունների ֆոնին, սակայն Հայաստանը մնում է Հայաստան, «Արմենտելն» էլ հավանաբար չի դավաճանում իր անտարբեր վերաբերմունքին: Խոսքը տարբեր մակարդակներում եւ տարբեր անձանց այն խոսման մասին է, թե չարաբաստիկ հուլիսի 14-ից վերջին մի քանի շաբաթների արմենտելյան «մահացած» կապն ուշքի կգա՝ հնարավորություն տալով կրկին վայելել ոչ լարային կապից օգտվելու հաճույքը:

Երեկ «Արմենտելը» տարածել է մամլո հաղորդագրություն՝ փորձելով բացատրել բջջային կապի հետ տեղի ունեցող անհասկանալի երեւույթները: Ներողություն խնդրելով բաժանորդներից՝ պատճառած անհարմարությունների համար, «Արմենտելը» տեղեկացնում է, թե «բջջային ցանցը շարունակաբար բարելավվում է»: Նման արտահայտությունը, անգամ հենց այս տողերը կարդալիս, կարող է հունից հանել բջջային կապից օգտվող յուրաքանչյուր բաժանորդի, քանի որ բացարձակապես չի համապատասխանում իրականությանը:

Սա դեռ բավական չէ: «Արմենտելը» կարծես նույն մամլո հաղորդագրությամբ ծաղրում է իր «սիրելի եւ հարգելի բաժանորդներին», նշելով, որ «Երեկվանից սկսած (հուլիսի 14-ից-Ա. Հ.) բջջային ցանցի աշխատանքը կանոնավորվել է. այն գտնվում էր շարունակական հսկողության տակ եւ ուսումնասիրվում է՝ կապված վերջին օրերի իրադարձությունների հետ):

Ինչ է սա նշանակում: Արդյոք հուլիսի 14-ին կամ թեկուզ երեկ բջջային կապն իսկապես կանոնավորվա՞ծ էր: Միանշանակ ոչ: Ամեն դեպքում «Արմենտելի» մամլո հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ հունիսի 30-ին բջջային համակարգում առաջացած խնդիրը հետազոտվում է հետեւյալ ուղղություններով: Նախ, «Արմենտելի» եւ դրսից հրավիրված մասնագետների «հզոր բանակն» ջանքերի շնորհիվ պարզվել է, որ նույն հունիսի 30-ին «Արմենտելի» բաժանորդների վարվելակերպի ցուցանիշներում մեծ փոփոխություն է առաջացել, որը հաջորդ իսկ օրվանից վերածվել է զանգերի տարափի: Երկրորդ պատճառն այն է, որ «նոր օպերատորի ծառայությունների գործարկման հետ սպասվող տրաֆիկը բավարար չէր նման խնդիր առաջացնելու համար»:

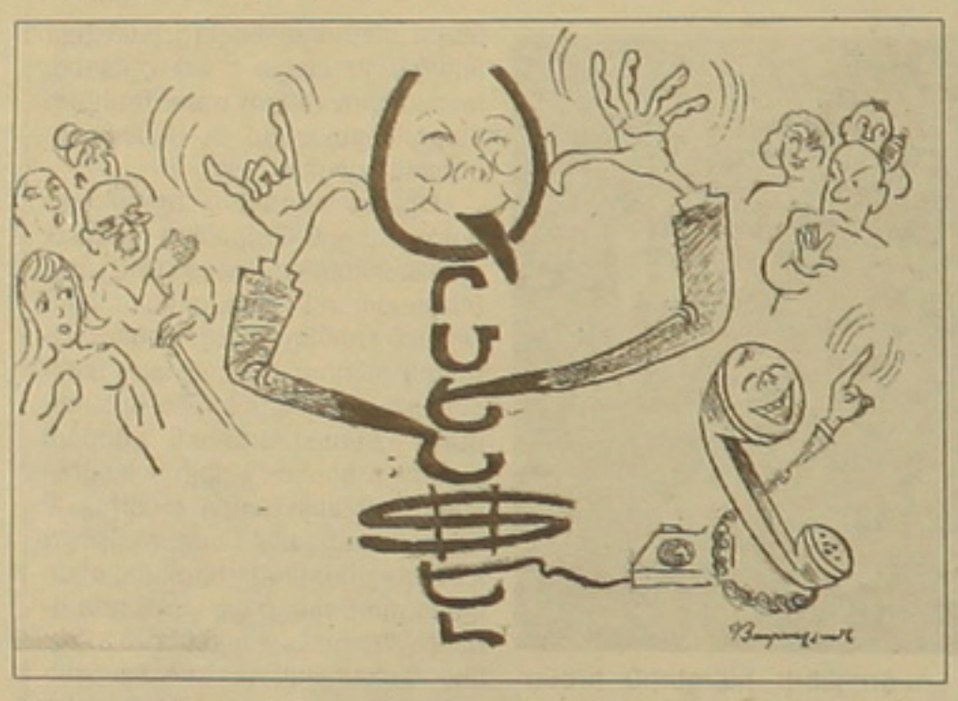

Ցիավակնելով ոլորտի մասնագետ կոչվելու պատվին, նշենք, որ, ըստ էության, նոր օպերատորի մուտքը բավարար պատճառ չէ ցանցի նման անկանոնության համար: Ընդ որում, մամլո հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ Հայաստանում երկրորդ օպերատորի ի հայտ գալով առաջացած մրցակցությունը «երաշխավորում է որակի անընդհատ բարելավում ի շահ բաժանորդների եւ ի նպաստ երկրի զարգացման»: Սա ակնհայտ ծաղր է հատկապես «Արմենտելի» ուղարկած տեղեկության վերջին պարբերության ֆոնին. «Եվ վերջում, խնդրում ենք մեր բաժանորդներին չծանրաբեռնել ցանցը՝ պարզապես փորձելու համակարգի աշխատանքը, որպեսզի հնարավոր լինի բավարար ունակություն եւ արդեն նախագծված է ըստ միջազգային չափանիշների: Զանգ կատարելու յուրաքանչյուր փորձ, որի կարիքն իրականում չկա, պարզապես կրճատում է մյուս բաժանորդների եւ վերջին հաշվով բոլոր բաժանորդների զանգ կատարելու հնարավորությունը»:

Նման վերաբերմունքը, ցավոք, եւս մեկ անգամ ապացուցում է, որ Հայաստանում առ ոչինչ են ոչ միայն քաղաքական ելույթները, գործիչների խոստումները, հակակոռուպցիոն եւ էլի մի շարք հակա տեսակների պայքարները, այլեւ պետական այրերի բարձրագոչ խոսքերը, ստեսվարող սուբյեկտների ստեսվարումը, մարդու իրավունքների, սպառողների, ընդհանրապես քաղաքացու շահերի պաշտպանությունը: Փաստորեն, մեզանում բոլորը կարող են անել ինչ ցանկանում, ինչպես ցանկանում եւ երբ ցանկանում են: Իսկ պատասխանատվության հարցը հավերժորեն մնում է առկախ. տուժողներ միշտ ունենք, սակայն չեն կատարվում պարտավորությունները, չկան մեղավորներ, ուստի եւ ոչ ոք պատասխանատվություն չի կրում:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ջրափրկարարները մասնագիտանում են

Երեկ ՀՀ կառավարության տարածային կառավարման ԱԻՎ ջրափրկարարական աշխատանքների ծառայության կենտրոնական կայանում (Սեւանում) մեկնարկեցին ջրափրկարարական բազմամարտի անհատական թիմային հանրապետական երրորդ մրցումները: Մրցումների նպատակն է տեղեկացնել ՀՀ տարածքում գործող ջրափրկարարական կայանների եւ գեստերի ջրափրկարարական գործին ու խնդիրներին, ռաուցանել խեղդվողին փրկելու հնարքներն ու ձեւերը, փորձի փոխանակում կատարել ջրափրկարարական կայանների միջեւ, որոշել նրանց պատրաստվածության աստիճանը եւ լավագույններին խրախուսել: Մրցումներն անցկացվում են 4 ձեւերից ու եռօրյա մրցաշարում, որը կրում է աշխարհի չեմպիոն Ռոբերտ Մանուկյանի անունը, սահմանված են 1-ին, 2-րդ եւ 3-րդ կարգի դիպլոմներ, որոնք կտրվեն առավել աչքի ընկած ջրափրկարարներին:

Ամենամյա մրցումներին այս անգամ մասնակցում էին 7 թիմ եւ անհատներ: Այսօր Հայաստանում ջրափրկարարների թիվը չի անցնում 6 տասնյակը (35-ը Սեւանում, որից 7-ը՝ ջրասուզակ): Ինչպես տեղեկացրեց ԱԻՎ կանխարգելման եւ հետեւանքների վերացման վարչության պետ, գնդապետ **Սերգեյ Ազարյանը**, «ջրափրկարարների այդ քանակը հեռու է բավարար լինելուց, սակայն եղածները հաբալի տիրապետում են իրենց մասնագիտությանը եւ հաճախակի մասնակցում գործնական ու փորձնական պարապմունքներին»:

Եթե անցած տարի հանրապետությունում ջրախեղդ էին եղել 18 քաղաքացիներ՝ 9 Սեւանա լճում, ապա այս տարի ապրիլի 12-ից հուլիսի 14-ը գրանցվել է 28 դեպք, խեղդվել է 31 մարդ՝ 12 երեխա, 13 երիտասարդ եւ 6 մեծահասակ:

Ամռանը Սեւանա լճի լողափերի հսկողությունը կրկնապատկվում է: Ներկայումս սեփականաշնորհված լողափերից միայն 2-ի հետ է կնքվել պայմանագիր, բայց դա չի նշանակում, որ մյուս լողափերը հսկողությունից դուրս են, տեղեկացրեց պրն Ազարյանը՝ նշելով, որ հիմնականում ջրախեղդման դեպքերը տեղի են ունենում չհսկվող տարածքներում, ալկոհոլ ու շատ սնունդ օգտագործած ջուրը մտնողների հետ ու արգելված լճերում, ջրամբարներում լողանալիս: Չնայած ջրփրկ. կայանն այսօր բավարար տեխնիկայով զինված չէ, սակայն կառավարությունն այդ հարցն ուշադրության կենտրոնում է պահում, եւ մոտ օրերս 3 նոր մոտորանավակ ձեռք կբերվի: Նախատեսվում է նաեւ, որ մի քանիսն էլ ձեռք կբերվի ֆրանսիացի գործընկերների աջակցությամբ:

ԱԻՎ փրկարարական ուժ. կենտրոնի պետ, մայոր **Գեւորգ Հովակիմյանը** տեղեկացրեց, որ 3 տարի շարունակ անցկացվող մրցումները մեծ դեր ու նշանակություն ունեն բնակչությանն իրազեկելու խնդրում: Նա մեկ անգամ եւս հիշեցրեց, որ ջրային տարածքներում գործում են ջրափրկարարներ, լողալ կարող են միայն հատուկ հսկվող տարածքներում, որոնք նախապես սուզված են: Այսօր բոլոր լողափերում, որտեղ աշխատում են ջրափրկարարներ, կա ոտիղ ռադիոկապ, հսկվող կետերից ջրափրկարար դիտորդները շուրջօրյա հսկողություն են սահմանում հեռադիտակների միջոցով:

Սեւանի ջրփրկ. ծառայության պետ, փոխգնդապետ **Պավել Մկրտչյանը** պատմեց, թե ինչպես հուլիսի 14-ին Հրազդան-Սեւան ջրանցքում 1991 թ. ծնված Հրազդանի բնակիչ Վանիկ Ղազարյանը ջրանցքում խեղդվել է: Ձրասուզները տղայի դին գտել են հուլիսի 15-ին, առավոտյան 05:30-ին: Վանիկ Ղազարյանը հեծանիվով ընկել է ջրանցքի ցանցի վրա ու չի կարողացել դուրս գալ ջրի երես, որովհետեւ այդ հատվածում սկսվում է Հրազդան գետը, որտեղ կա ջրատոպ հատված: Վերջին մեկ ամսում կենտրոնը փրկել է 6 մարդու, իսկ 3-ին հնարավոր չի եղել փրկել: Տարիներ առաջ կենտրոնն ուներ շուրջ 140 ջրափրկարար, իսկ այժմ նրանց թիվը 30-35-ի է հասնում եւ շատ ցածր աշխատավարձ են ստանում:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱՐՏԱՐՅԱՆ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՕՖ-ը իրականացնում է մարզային բժիշկների վերապատրաստման ծրագիր

1988 թ դեկտեմբերյան ողբերգական օրերից իր կենսագրությունը սկսած Հայ օգնության ֆոնդը (ՀՕՖ) գործունեության ընթացքում մեծ օգնություն է ցուցաբերել Հայաստանի առողջապահական ոլորտին՝ ներկրելով բուժսարքավորումներ եւ դեղամիջոցներ: Այս անգամ էլ ուշադրության կենտրոնում են մարզային բուժհիմնարկներն ու բժիշկների վերապատրաստման հարցը:

Մեկ ամիս առաջ մեկնարկած ՀՕՖ-ի «Մարզային բժիշկների վերապատրաստման» ծրագրի շրջանակներում արդեն մարզերից ընտրվել եւ Երեւանի բարձրակարգ հիվանդանոցներում առաջատար մասնագետների մոտ վերապատրաստվել են 4 մասնագետներ, որոնց երեկ՝ ծրագրի ավարտից հետո հանձնվեցին վկայականներ: Ծրագրի ընթացքում բժիշկները մասնակցել են նաեւ օտար լեզվի եւ համակարգչային դասընթացների (բոլոր ծախսերը հոգացել է ՀՕՖ-ը): Դասընթացներին մասնակցել են 1 արտաքին Սեւանից, 1 անեսթեզիոլոգ Գորիսից, 1 նեոնատոլոգ եւ 1 նյարդաբան Վանաձորից: Վերապատրաստված բժիշկների կարծիքով, մեկ ամիսը թեպետ փոքր, բայց շատ օգտակար ընթացք էր իրենց համար: Այն դրական ազդեցություն է թողել իրենց բժշկական պատկերացումների համար, ավելի մանրամասնորեն են ծանոթացել իրենց հուզող խնդիրներին եւ անգամ հիվանդների հետ շփվելու մանրամասներին: Իսկ նյարդաբան **Գայանե Գասպարյանը** նշեց, որ իրենք նորավարտ չեն, եւ 1 ամիսը օպտիմալ ժամկետ է խնդիրները տեսնելու համար: «Սա կարետոր սկիզբ է, մնացածը մենք տեղում կանենք ախտորոշման եւ բուժման արդիական ձեւով», ավելացրեց նա: Ի դեպ, վերապատրաստում անցած բժիշկների հիմնարկներին ծրագրի շրջանակներում մոտակա մեկ տարվա ընթացքում մոտ 1 մլն դոլարի բժշկական սարքավորումներ կտրամադրվեն:

Ծրագրի համակարգող **Համբարձում Սիմոնյանի** խոսքերով, վերապատրաստված բժիշկները մշտապես կապի մեջ են լինելու վերապատրաստում անցած իրենց հիմնարկների եւ մասնագետների հետ, կկարողանան օգտվել ՀՕՖ-ի միջոցով անընդմեջ թարմացվող հանրապետական գիտաբժշկական գրադարանից, որը բժիշկներին հնարավորություն կտա ծանոթանալու բժշկության ամենավերջին նորություններին:

Ծրագրի համահեղինակ **Բելա Գիրգորյանը** նշեց, որ ծրագիրը կշարունակվի, եթե լինի արդյունավետ եւ կտեւի այնքան, որքան կֆինանսավորվի՝ հնարավորություն ընձեռելով ավելի շատ մարզերի բժիշկներ ընդգրկել ծրագրի մեջ:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Պայքար հային անհարիր մտածողության դեմ

Նույն մարդիկ նոր կազմակերպության կազմում

Ազգային արժեքների պաշտպանության համակարգող դաշինքը (ԱԱՊՀԴ) մեծ ջանադրությամբ եւ անզիջում կերպով սկսելու է քաղաքական-հասարակական կյանքի բոլոր բնագավառներում հայի ազգային մտածողությանն ու կերպարին անհարիր երեւույթների եւ դրանք ներմուծող-ամրապնդողների դեմ պայքարել: Այս մասին երեկ ժուռնալիստների միությունում հայտարարեցին դաշինքի ներկայացուցիչները: ԱԱՊՀԴ նպատակը քաղաքական գրանցված կազմակերպությունների ցուցակը համալրելը չէ: Դաշինքականները սեփական ներուժի գործադրմամբ մտադիր են հասնել համայն հայության միասնականության կայացմանն ու հզորացմանը, ցեղասպանության ճանաչմանը, հայի մտածողությանն անհարիր օրենքների վերանայմանը եւ նորերի մերժմանը՝ անգամ եթե առաջարկող-պարտադրողն ինքը Եվրոխորհուրդն է: Այս նպատակներն ամրագրված են կազմակերպության կանոնադրությունում, որը վերջնական տեսք է ստանալու մինչ օգոստոսի 15-ը հրավիրելիք համագումարում: Դաշինքը մերժելի է համարում նաեւ ազատագրված տարածքների զիջման հեռանկարը եւ պնդում, որ համազգային հարցերի լուծումը պետք է տրվի հանրաքվեի միջոցով: Սահմանադրության բարեփոխումների ընթացքին մասնակցությունը եւս կարետրվում է ԱԱՊՀԴ-ում: Կազմակերպության գործունեության շրջանակները ներառելու են եւ կոռուպցիայի դեմ պայքարի, եւ սոցիալապես անապահով խավի բարեկեցության հնարավոր ապահովման, եւ մարդու իրավունքների պաշտպանի ինստիտուտի կայացման ոլորտները: Բոլոր ոլորտներում բարեփոխումների ապահովման վստահությունը բացատրվեց ամենատարբեր ուղղություններով գործունեություն ծավալած քաղաքական, հասարակական, բարեգործական կազմակերպությունների դաշինքում ներառվածությամբ:

Ներուժի պակաս դաշինքում չեն զգում եւ կազմակերպության գրանցման համար անհրաժեշտ 2000 անդամի առկայության պահանջն այսօր արդեն հաղթահարված են համարում՝ փաստարկելով շուրջ 20 կազմակերպությունների անդամակցությունը: Այն, ըստ դաշինքականների պնդման, որեւէ քաղաքական ուժ չի մերժել, բայց թվարկված անդամ կազմակերպությունների մասամբ հրապարակված ցուցակում միակ քաղաքական կազմակերպությունը Հայ արիական միաբանությունն է: ԱԱՊՀԴ անդամներն են Պատերազմի եւ զինված ուժերի վետերանների միությունը, «Բրուտ» հասարակությունը, երիտասարդ թեկնածուների միությունը, այլ կազմակերպություններ եւ անհատներ: Ավելի հստակ ցուցակը դաշինքականները խոստացան տրամադրել համագումարից հետո, որի ընթացքում էլ կորոշվի ԱԱՊՀԴ գրանցման համար ՀՀ արդարադատության նախարարություն դիմելու ժամանակը:

Երեկ հրավիրած ասուլիսին ԱԱՊՀԴ-ն ներկայացել էր կազմակերպության բավական սվար խմբով: Ներկայացան եւ բանախոսեցին դաշինքականներից երկուսը՝ Հայ արիական միաբանության առաջնորդ Արմեն Ավետիսյանն ու նույն կազմակերպության ներկայացուցիչ Իշխան Թովմասյանը: ԱԱՊՀԴ-ի առանցքը տարուց փոքր ավելի կենսագրություն ունեցող Ազգային համաձայնության խորհրդարանն է:

Ն.Պ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետության 47
Ֆաքս 374 1 562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՐԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ 529221
Լրագրողների սենյակ / հեռ 581841
Համակարգչ. ծառայություն / հեռ 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ 529353
Համակարգչային շարվածը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տրպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են
համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Դրական է, որ Ադրբեջանը փորձում է հեռանալ ագրեսիվ դիրքորոշումից

ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը երեկ հրավիրել էր մամուլի ասուլիս: Թեպետ ասուլիսի գլխավոր թեման ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների հետ երկու օր առաջ տեղի ունեցած հանդիպումն էր, Ա. Ղուկասյանը պատրաստակամություն հայտնեց պատասխանելու նաեւ լրագրողների տարաբնույթ հարցերին, քանի որ, նրա խոսքերով, երկար ժամանակ լրագրողների հետ այսպիսի հանդիպում չի եղել:

Պատասխանելով ԵԱՀԿ ԽՎ ղարաբաղյան հարցով զեկուցող Գորան Լենմարկերի արտահայտած տեսակետի՝ Ղարաբաղը Հայաստանին միացնելու վերաբերյալ հարցին, Ա. Ղուկասյանը ողջունելի համարեց Լենմարկերի այս համարձակ մոտեցումը:

Առհասարակ, նշեց նա, բոլոր նրանք, ովքեր ղարաբաղյան կարգավորմանը առնչվել են, համոզվել են բանակցություններում ԼՂՀ-ի մասնակցության անհրաժեշտության մեջ: «Իսկ եթե Ադրբեջանը չի ուզում խոսել Ղարաբաղի հետ, նշանակում է խուսափում է հակամարտության լուծումից», ասաց նախագահը: Նա հրաժարվեց մեկնաբանել մամուլում վերջերս շրջանառվող, այսպես կոչված, հիմնախնդրի լուծման տարբերակները, պատճառաբանելով, որ բանակցություններն ընթանում են կոնֆիդենցիալ, եւ կոռեկտ չլինի իր կողմից խաղախարտերը բացել:

Լրագրողներին հետաքրքրում էր Լաչինի միջանցքի հետագա ճակատագիրը կարգավորման հնարավոր տարբերակներում: ԼՂՀ նախագահն ասաց, որ Լաչինը չորսի դառնա բանակցությունների առարկա, քանի որ ԼՂՀ-ն Հայաստանին կապող ճանապարհն է եւ Ղարաբաղի անվտանգության առումով ունի մեծ նշանակություն:

Անդրադառնալով համանախագահների արտահայտած այն տեսակետին, թե բանակցություններում կան դրական տեղաշարժեր, Ա. Ղուկասյանը դրան համաձայնեց այն տեսանկյունից, որ Ադրբեջանը ներկայումս փորձում է հեռանալ ագրեսիվ դիրքորոշումից: «Այսօր մեզ համար թիվ 1 հարցը Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակն է, եւ Ադրբեջանը դա հիմա ճնշարկում է համանախագահների հետ», շեշտեց Ա. Ղուկասյանը: Որպես եւ մեկ դրական փաստ, նա նշեց, որ հակամարտության կողմերը արդեն չեն խուսափում այն հարցերի ճնշարկումից, որոնք ներկայացրել է հակառակ կողմը:

«Ազգ»-ի այն հարցին, թե արդյոք զինադադարից հետո ԼՂՀ-ի եւ Ադրբեջանի իշխանությունների միջեւ փոխշփման ուղղությամբ քայլեր արվե՞լ են, Ա. Ղուկասյանը պատասխանեց, որ էական շփումներն Ադրբեջանի հետ հրադադարի ու համաշեղ կոմյունիկեի ընդունումն է եղել: Շփումները հիմնականում տեղի են ունեցել Մինսկի խմբի շրջանակում, երբ բանակցային գործընթացին մասնակից էր նաեւ Լեռնային Ղարաբաղը: Սակայն դա եղել է մինչեւ 1997 թվականը: Դրանից զատ՝ փոխշփումներ եղել են Ադրբեջանի ու ԼՂՀ-ի արտաքին գերատեսչությունների ու խորհրդարանների ներկայացուցիչների մակարդակով:

«Ազգի» հաջորդ հարցը վերաբերում էր Ֆրանսիացի համանախագահ Բեռնար Ֆասիեի Ստեփանակերտում ակնարկած «անհրաժեշտ փուլին», որն ըստ էության նախապատրաստություն է՝ փորձագետների մակարդակով զբաղվելու կարգավորման տեխնիկական, մոդելային դեպքերով: Ա. Ղուկասյանը դա

ՀԱՆՐԱՊԵՏՆԵՐԸ ՀԱՆԴԻՊՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

վաղաժամ համարեց, նշելով, որ երբ կարգավորման սկզբունքների շուրջը համաձայնություն լինի՝ այդժամ անհրաժեշտ կլինի ներգրավել փորձագետներին, որովհետեւ միայն արտագրնախարարների միջոցով հնարավոր չէ վերջնական փաստաթղթի պատրաստումը:

Նախագահը ներկա փուլում բացառեց Ադրբեջանի հետ համատեղ հայտարարության հավանականությունը, բայց եթե որոշ հարցերի շուրջը ստեղծվի երկուստեք համաձայնություն՝ հնարավոր է համատեղ հանդես գան ինչ-որ բանի մասին հայտարարությամբ, սակայն դա երկար գործընթաց է:

Հնարավո՞ր են, ինչպես Ադրբեջանական կողմն է առաջարկում, այսպես կոչված Ղարաբաղի ադրբեջանական համայնքի շփումները ԼՂ հայ հանրության հետ: Ա. Ղուկասյանը դա որակեց որպես «Ադրբեջանի իշխանությունների հեղինակած թատրոնի տարր», նշելով, որ այս տրամաբանությամբ ադրբեջանցիները պիտի շփումներ ունենան նաեւ Ղարաբաղի ռուսական, հունական եւ այլ համայնքների հետ:

Նախագահը ձեռնպահ չմնաց նաեւ այլ բնույթի հարցադրումներին պատասխանելուց: Մասնավորապես նա ժխտեց մամուլում հրապարակված տեղեկատվությունը Երեւանում սեփական հիվանդանոց ունենալու մասին: «Կան մարդիկ, որոնք հատուկ նպատակով են այդպիսի լուրեր տարածում: Ես պատրաստ եմ հեռախոսս տրամադրել լրագրողներին՝ նման կարգի տեղեկությունները անմիջապես ինձ հետ ճշտելու նպատակով», ասաց Ա. Ղուկասյանը:

Անդրադառնալով Պավլիկ Մանուկյանի հետ կապված միջադեպին, նախագահը անընդունելի համարեց անձնական հաշվեհարդարը, նշելով, որ օրենքի առաջ բոլորը հավասար են, եւ Ս. Օհանյանը պետք է, որ իրեն հասցված վիրավորանքին միայն իրավական վերաբերմունք ցուցաբերեր: Հարցը քաղաքականացնել չի կարելի, իսկ այն փաստը, որ միջադեպն անմիջապես հայտնվել է հասարակության ուշադրության կենտրոնում, խոսում է այն մասին, որ դա հազվադեպ երեւույթ է մեզ մոտ, շեշտեց Ա. Ղուկասյանը:

«Ազգ»-ին հետաքրքրում էր՝ արդյոք նախագահին կից գործո՞ւմ է որեւէ կառույց, որն զբաղվում է հանրապետությունում կադրային ներուժի ուսումնասիրմամբ: Ա. Ղուկասյանը ընդունելով նման կառույց ունենալու անհրաժեշտությունը, նշեց, որ ինքն այս կապակցությամբ մտադիր է նաեւ հասարակական խորհրդականների ինստիտուտ ստեղծել:

Անդրադարձ եղավ ԼՂՀ սահմանադրություն ունենալու հեռանկարին: Նախագահը տեղեկացրեց, որ իր գլխավորած հանձնաժողովը մշակել է սահմանադրության նախագիծ: Քանի որ նոր ուժեր են եկել խորհրդարան, ուստի պիտի հաշվի առնվի նաեւ նրանց կարծիքը: Թեպետ Վենետիկի հանձնաժողովը պայմաններ չի դրել ԼՂՀ առաջ, սակայն Ղարաբաղը պարտավոր է իր սահմանադրությունը համապատասխանեցնել եվրոպական չափանիշներին: Այդուհանդերձ, մինչեւ տարեվերջ նախագիծը կներկայացվի Ազգային ժողով, բնականաբար, հանրությանը նույնպես իրազեկելով դրա բովանդակությանը, հավաստիացրեց նախագահը:

ԿԻՄ ՀԱԲԲԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

«Եթե աշխատում ենք ձեւակերպումների վրա...»

1-ին էջից

Ֆրանսիան ներկայացնող համանախագահ Բեռնար Ֆասիեն իր հերթին այն կարծիքը հայտնեց, որ լուրջ հնարավորություններ կան լուրջ առաջընթացի հասնելու համար, բայց համաձայնությունը պետք է կայանա երկու երկրների նախագահների միջեւ: «Եթե մենք գնանք գայթակղության եւ համաձայնագիր պատրաստենք, միեւնույն է, դա չի նշանակում, որ կողմերի միջեւ պայմանավորվածություն կլինի», ասաց նա, ավելացնելով, որ չեն ցանկանում չափից դուրս լավատեսություն հայտնել, բայց դա չի նշանակում, որ առաջընթաց չկա:

Յուրի Մերզլյակովը ասաց, որ պատրաստ չէ պատասխանելու այն հարցին, թե Կազանում կայանալիք հանդիպման ժամանակ կլինի՞ ճեղքում բանակցություններում: «Հույս ունենք, բայց չենք կարող ասել», նշեց ռուսաստանյան համանախագահը:

«Ազգի» հարցին, թե կողմերը հակվա՞ծ են փոխզիջումների գնալու իրենց համար սկզբունքային համարվող հարցերում, Յուրի Մերզլյակովը պատասխանեց, որ վերջին մեկ տարվա պրահյան գործընթացը եւ մայիսից հետո նախագահների հանդիպումները կարող են վկայել, որ հասել են առաջընթացի: «Եթե հասել ենք այն սահմանին, որ աշխատում ենք ձեւակերպումների վրա, նշանակում է, որ կողմերն իսկապես գնացել են փոխզիջումների», նշեց ռուսաստանցի համանախագահը: Ասվածին Սթիվեն Մանը ավելացրեց, որ այս ամռանն ավելի առաջ ենք գնացել, քան անցյալ ամառն ու ձմռանը, իսկ Բեռնար Ֆասիեն՝ որ հունվարից ի վեր համանախագահները 7 հանդիպումներ են ունեցել արտգործնախարարների հետ եւ 5-6 հանդիպում նախագահների հետ:

«Տարբեր միջազգային կազմակերպությունների ընդունած բանաձեւերն ու որոշումներն ինչպե՞ս կազդեն Մինսկի խմբի համանախագահների գործունեության վրա» հարցին Բեռնար Ֆասիեն պատասխանեց, որ տարբեր կազմակերպություններ ունեն իրենց մանդատը, բայց որպես միջնորդ հանդես է գալիս Մինսկի խումբը: Օրինակ, Եվրամիությունը միջնորդ չէ, բայց «Նոր հարեւաններ» ծրագրով փորձում է պայմաններ ստեղծել խնդրի կարգավորման համար:

«Ինչպե՞ս կազդեն աշնանը կայանալիք ընտրություններն Ադրբեջանում եւ սահմանադրական հանրաքվեն Հայաստանում» հարցի կապակցությամբ համանախագահներն այն կարծիքը հայտնեցին, որ դրանք տեսականորեն չպետք է ազդեն բանակցությունների արդյունքի վրա, բայց գործնականում ինչ կլինի քաղաքական կյանքում, հայտնի չէ:

«Իսկ ի՞նչ նպատակ էր հետապնդում համանախագահների հանդիպումը այսպես կոչված Ղարաբաղի ադրբեջանական համայնքի ղեկավարների հետ» հարցին Բեռնար Ֆասիեն պատասխանեց, որ համանախագահներից երկուսը նրանց հետ հանդիպելու հնարավորություն չէին ունեցել:

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

Հայաստանն ու հայկականը վերադարձի ճամփին

Մոնթեվիդեոյում ծնված բանաստեղծ, հրապարակագիր Վարդան Մաթեոսյանը երեկ հայաստանաբնակ գրասեր հասարակությանը ներկայացավ իր եւ մի ստեղծագործությամբ: Գիրքը կոչվում է «Անվերջ վերադարձ. Հայաստանի ճանապարհները»: Հեղինակը հանրությանն է ներկայացրել 1989-2004 թթ. Հայաստան կատարած այցելությունների արացոլքը հանդիսացող իր գործերը: Դրանցից յուրաքանչյուրը հրապարակվել է մամուլում: Գրքում դրանք զետեղվել են մշակվելուց հետո: «Անվերջ վերադարձի» խորագիրը Կոստան Զարյանի հետեւյալ երկտողն է. **«Մենք կրում ենք մեր մեջ մեր Հայաստանը, /Ինչպես մի տիեզերք, ինչպես մի ճակատագիր»:** Հեղինակն էլ հենց այս մոտեցմամբ ներկայացրել է իր տիեզերք Հայաստանը: Վարդան Մաթեոսյանը գտնում է, որ ճանապարհորդի աչքերը պետք է փորձեն իմաստավորել տեսածը, իսկ «երրորդ աչքը»՝ այդ իմաստի անդրադարձները փնտրել սեփական անձի մեջ: Այս հավաքածուն, հեղինակի գնահատմամբ, հենց այդ ճանապարհը զարգացնելու եւ սեփական գրչով այն արտահայտելու միջոց է:

Թ. Մ.

Պետական ազդու միջամտություն է պետք

1-ին էջից

Հայոց պատմական հուշարձաններն օգտագործվում են տարատեսակ նպատակների համար: Հիշարժան էր պրոֆեսորի բերած օրինակը՝ Ուրֆայի կաֆեդրալը, որ 1895 թ. օգտագործվել է 3.000 հայերի հրկիզման համար, թուրքական հանրապետության ստեղծումից հետո վերածվել է հրեջ ծառայության կետի, իսկ 1993 թ.-ից օգտագործվել է որպես մզկիթ: Որոշ հոգեւոր շինություններ թուրքերն օգտագործում են իբրեւ արտաքնոց: Թուրքական սոսր խորամանկություններից են նաեւ գիտահետազոտական շրջանները, ինչպես պեղումներն Անիի տարածքում, որի իրականացնողը՝ թուրք պրոֆեսորը, անտեղյակ մեկն է հնէաբանությունից եւ պեղումնաբանությունից, առիթը, սակայն, օգտագործվում է ոչնչացնելու եղած հայկականը:

Նկատի ունենալով Հայաստանի եւ Թուրքիայի Եվրախորհրդին անդամակցության իրողությունը՝ առաջարկ արվեց հարցը քննարկման դնել Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական անսամբլեայում: Իբրեւ անհերքելի փաստարկ բերվեց եվրոպական մշակութային ժառանգության պահպանման մասին 1986 թ. Թուրքիայի ընդունած հայտարարագիրը: 1970-72 թթ. Թուրքիան Յունեսկոյից ֆինանսական օգնություն է ստացել պատմական հուշարձանները պահպանելու համար, իսկ 1987 թ. Եվրախորհրդարանի ընդունած հայտնի բանաձեւի 8-րդ կետը փաստում է, որ Թուրքիան ոչնչացնում է հայ ժողովրդի պատմական հուշարձանները՝ կոչ անելով բոլոր պետություններին անհապաղ միջոցներ ձեռք առնել՝ կանխելու ոճրագործությունը. այս պայմանագիրը վերահաստատվեց անցած տարի դեկտեմբերին:

Մեր հարեւան երկրների՝ Ադրբեջանի, Վրաստանի, մասնավորապես Թուրքիայի տարածքում հայոց մշակութային ժառանգության պղծման, անարգման, սեփականացնելու կամ ոչնչացնելու մասին ականատեսի, ուսումնասիրող-հետազոտողների, ստացավ հայի վկայություններ բերեցին Մխիթարյան միաբան հայր Հարություն Պզտիկյանը, Սամվել Կարապետյանը, Արմեն Հախնազարյանը, Կարեն Սմբատյանը, Խաչիկ Ղուկասյանը եւ ուրիշներ: Անցած տարի Տայք, Բարձր Հայք կատարած ուղեւորության տպավորությամբ, Հարություն Պզտիկյանը Երեւանում արժեքավոր մի հրատարակություն կատարեց, որի շարժառիթը վրացական ոսնձգությունն էին Տայքի հայոց եկեղեցիների նկատմամբ: Նա պատմում էր, թե ինչպես ոսկի գտնելու պատրվակով պայթեցվում են հայոց վանքերն ու եկեղեցիները եւ թուրքական իշխանություններն աչք են փակում: Սա պետական քաղաքականություն է, եւ իրականացնողներն էլ ոչ թե թուրքերն, այլ քրդերն են: Նա առաջարկեց այս առիթով դիմել ոչ թե Յունեսկոյին, այլեւ Հայաստանում աղոթող եւ մեր երկրում դեմոկրատական բոլոր ազատությունները (մամուլ, դպրոց, կազմակերպություններ) վայելող քուրդ հանրությանը, որպեսզի վերջիններս թելադրեն Թուրքիայի իրենց ազգակիցներին վերջ տալ այս ջարդը:

Կարեւոր մի հանգամանքի մասին ակնարկեց «Հայկական հուշարձանների ուսումնասիրություններ» կենտրոնի (ստեղծված 1971 թ.-ին) ղեկավար Արմեն Հախնազարյանը, որը շուրջ 40 գիտարշավ է կազմակերպել, հրատարակություններ իրականացրել: Նա Վրաստանում, Ադրբեջանում իրականացվող նոկնաբնույթ մշակութային եղեռնը ոչնչով չտարբերակեց թուրքականից, եւ հորդորեց Իրանի մեր եկեղեցիների նկատմամբ հոգածու վերաբերմունքի՝ պետական այդ քաղաքականությանն ավելի ընդգծված մոտեցում ցուցաբերել: Երբ 4 ամիս դադարեցվում է Իրանի էներգետիկայի նախարարության ծրագիրը, իր պետության ներսում կանգնեցվում է ջրամբարը, Ծործորի հայկական եկեղեցին վերականգնելու համար: Ա. Հախնազարյանն էլ մեծարեց նպաստել է Երեւանի պարսկական մզկիթի վերանորոգման աշխատանքներին:

Մեր պատմամշակութային արժեքների, հայոց գրերի, լեզվի վտանգման ու խարխլման պատճառն ազգային գաղափարախոսության բացակայությունը համարելով, Կարեն Սմբատյանը հատկապես վրացական նորոյա ոսնձգությունները գտավ «ավելի վտանգավոր»: Խնդիր դրվեց ստեղծելու համահայկական մի կառույց՝ այս հարցով նախաձախնդիր սփյուռքահայերի եւ օտարերկրացիների ներգրավմամբ, իսկ մինչ այդ հավաքի մասնակիցները գրավոր հայտարարությամբ դիմեցին ՀՀ իշխանություններին՝ պետականորեն հանդես գալ հարեւան երկրներում՝ հայոց մշակութային ցեղասպանության քաղաքականությունը դատապարտելու եւ ոճրագործ թուրքական պետությանը միջազգային օրենքներով պատասխանատվության ենթարկելու ուղղությամբ:

Հ. Գ. Հավաքի մասնակիցները մոռացության չմատնեցին ՀՀ-ում այսօր իրականացվող մշակութային այն վայրենի քաղաքականությունը, որին զոհ է գնում մեր մայրաքաղաքի իրական պատմության մեկ կարեւոր մասը՝ պատմաճարտարապետական հուշարձան-կառույցները: Երբ խոսում ենք այս մասին, աբսուրդ է թվում մնացյալը, եւ հույսը անձինքվիրյալ են մնում կրկին...

ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայ լրագրությունը միջազգայինից հետ չթողնելու 10-ամյա ջանքեր

1995 թվականի հուլիսի 18-ին հիմնադրված Երեւանի մամուլի ակումբը հետխորհրդային շրջանում ստեղծված լրագրողական առաջին հասարակական կազմակերպությունն է, որն արդեն 10 տարի զբաղվում է լրագրողների իրավունքների պաշտպանության, տեղեկատվության ազատության եւ մասնագիտության, լրատվամիջոցների ինքնակարգավորման, էթիկայի եւ այլ խնդիրներով: Ակումբի կարեւորագույն նպատակներից մեկը եղել եւ մնում է միջազգային լրագրությանը համապատասխան ընթանալը, որի համար կազմակերպվել են հրատապ հարցեր շոշափող բազմաթիվ սեմինարներ, այդ թվում՝ արտագնա, դրանց մասնակից դարձնելով մեր բուհերին, որոնք 1995-96 թթ. նվազ ուշադրության էին արժանանում, հաճախ նույնիսկ ագրեսիվ վերաբերմունքի հանդիպում: Այժմ կան մարդիկ, որոնք այն ժամանակ մերժած սկզբունքներն ընկալում են որպես շատ կարեւոր մի բան, որը հնարավորություն կտա զարգացնելու լրատվության ոլորտը: Ընդհանուր առմամբ մեր հիմնական ուղղությունները մնում են կայուն, եւ նրանց մեջ տեղավորվում են բոլոր խնդիրները: Դա ամենից առաջ լրատվամիջոցների օրենսդրական դաշտի բարելավումն է եւ դրա հետ կապված այլընտրանքային մեխանիզմների ստեղծումը, այսինքն՝ լրատվամիջոցների ինքնակարգավորման համակարգը, որովհետեւ որքան ուժեղ է ինքնակարգավորման ինստիտուտը, այնքան վերանում է իրավական եւ պետական մեխանիզմներով միջամտությունը: Երկրորդ ուղղությունը կրթականն է. եթե նախկինում դա արվում էր միայն գործող լրագրողների համար, այժմ արդեն համագործակցում ենք նաեւ համալսարանների հետ, որովհետեւ բոլորս գիտակցում ենք, որ լրագրողական կրթությունը Հայաստանում այն մակարդակի վրա չէ, ինչ պահանջում է այսօրվա ժամանակակից լրագրությունը», ասում է նա: Ակումբում ձեւավորված պրոֆեսիոնալ աշխատակազմը կարողանում է ճկուն եւ արագ փոխել գործունեության շեշտադրումներն ու ճիշտ կողմնորոշվել՝ ելնելով տվյալ պահի ամենաէական եւ գլխավոր հարցերից: Հենց դա է պատճառը, որ ակումբի ներկայացրած նախագծերը մշտապես արժանանում են դրամաշնորհների: Հայտնի բան է, որ տարբեր դրամաշնորհներով սնվող հասարակական կազմակերպությունները մեզանում Ъարունակաբար քննադատվում են, դրանից զերծ չի մնացել նաեւ Երեւանի մամուլի ակումբը:

«Մեր գործունեության ընթացքում կողմնորոշվել ենք ոչ թե դրամաշնորհային ծրագրերով, այլ առաջնային ենք համարել այն, ինչ տվյալ պահին անհրաժեշտ է եղել քաղաքացիական հասարակություն ստեղծելու համար: Հենց այսօր Հայաստանում պետք է ստեղծել այնպիսի վիճակ, որը մարդկանց թույլ կտա 2007-2008 թթ. ընտրություններն անցկացնել ազատ, գիտակից եւ պատասխանատու: Դրա համար հասարակության մեջ պետք է ստեղծել այնպիսի մթնոլորտ, որ ոչ մեկը ընտրախախտում թույլ չտա: Դա, իհարկե, շատ բարդ խնդիր է, բայց հասել է այն պահը, որ բոլորս պետք է հասկանանք հետեւյալը՝ կամ Հայաստանը պետք է առաջադեմ աշխարհի հետ ընթանա նույն ուղղությամբ, կամ տասնյակ տարիներով, գուցե եւ դարերով մնա հետամնաց երկրների շարքում: Լրագրողներն այն խավն են, որ ամենից լավ են գիտակցում հարցի լրջությունը, հետեւաբար չպետք է սպասեն պետական ու քաղաքական գործիչների պատվերին: Ինչքան էլ խոսվում է մեր մամուլի կախյալ վիճակի մասին, կարծում եմ, որ արժանապատվություն եւ հասարակական պատասխանատվություն ունեցող յուրաքանչյուր պրոֆեսիոնալ ընդունակ է ինչ-որ բան անելու: Երբեք չեմ ընդունում այն գաղափարը, թե լրագրողներս դատապարտված ենք ապրելու այնպես, ինչպես մինչ օրս ապրել ենք: Այդպիսի կրթված ու զարգացած խավը իրավունք չունի անտարբեր լինելու, մենք պարտավոր ենք այնպես անել, որ լրագրողները զբաղվեն ոչ թե քաղաքական նեղ խնդիրներով, այլ օգնեն հասարակությանը հաջորդ ընտրությունները նոր որակով անցկացնելու», համոզված է Բորիս Նավասարդյանը:

Ակումբի աշխատակազմն այժմ ծրագրում է հեռուստատեսային նոր հաղորդաշար, ֆլեշարկումներ, հրապարակումներ՝ համագործակցելով առաջատար լրատվամիջոցների հետ: Դրա հետ մեկտեղ շարունակում է պահպանել իր գործունեության հիմնական ուղղությունները՝ լրատվամիջոցների ինքնակարգավորում, կրթություն, միջազգային կապեր, հրատարակչական աշխատանք: Առ այսօր հրատարակվել են 20-ից ավելի մասնագիտական գրքեր, որոնք բաժանվել են լրագրողներին եւ առաջին հերթին՝ ուսանողներին: Տարածաշրջանի եւ արտասահմանյան մի շարք երկրների լրագրողական հեղինակավոր կազմակերպությունների հետ անմիջական շփումները հարստացրել են թե ակումբի աշխատակազմի, թե վերջինիս իրականացրած ծրագրերին մասնակցած լրագրողների մասնագիտական փորձն ու հմտությունները, ինչը, բնականաբար, դրականորեն է անդրադարձել նրանց աշխատանքի վրա:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Մամուլի ակումբի նոր հրատարակությունները

1995 թ. ժուռնալիստների միությունում տեղի ունեցած Երեւանի մամուլի ակումբի հիմնադիր ժողովից տասը տարի անց, երեկ նույն վայրում էին հավաքվել ակումբի ղեկավարները: Առիթը ակումբի ծննդյան տասնամյակի կապակցությամբ միջոցառումների շարքը իրենց իսկ հրատարակած գրքերի շնորհանդեսով սկսելն էր:

Ժուռնալիստների միության կլոր սեղանին՝ լրագրողի առջեւ, դրված էին ոչ միայն վերջին հրատարակությունները, այլեւ Երեւանի մամուլի ակումբի 10 տարիների ընթացքում հրատարակած գրքերի հավաքածուն՝ 26-30 գիրք: Գործող եւ ապագա լրագրողների համար նախատեսված ինչպես նոր, այնպես էլ նախորդ հրատարակությունները մամուլի ակումբի նախագահ Բորիս Նավասարդյանի խոսքերով լրագրողական կրթության մաս են կազմում: Մամուլի ակումբի ծննդյան առթիվ ներկայացված գրքերն էին «Լրագրության հիմունքներ», «Ինքնակարգավորում. միջազգային փորձն ու հեռանկարները Հայաստանում», «Զրույցներ լրագրության հոգեբանության մասին», ինչպես նաեւ Բազմակողմանի տեղեկատվության ինստիտուտի «Բազմակողմանի լրատվության ձեռնարկ» եւ լրագրության էթիկայի ու լրագրողների հետ հարաբերվելու նորմերն ընդգրկող ձեռնարկներ: Հրատարակողների ներկայացմամբ՝ նշված գրքերում խոսվում է պրոֆեսիոնալ լրագրողական նորմերի, մամուլի խնդիրների կարգավորման, ժամանակակից ժուռնալիստիկայում նյութի կառուցման, հայկական ԶԼՄ-ների գործունեության իրավական հիմքերի, լրատվությունում բազմակողմանիության եւ բազմակարծության պահպանման, լրագրողների աշխատանքի հոգեբանական կողմի եւ մասնագիտական մի շարք հարցերի մասին:

Մեթոդական գրքերը, ձեռնարկները, նյութերի, հետազոտությունների ժողովածուները անվճար կտրամադրվեն ցանկացողներին, ինչպես նաեւ բուհերին՝ որպես ուսումնական ծրագիր:

Հետաքրքրական է, որ Երեւանի մամուլի ակումբը ոչ միայն թարգմանական աշխատանքներ է հրատարակում, այլեւ սկսել է անձամբ նախաձեռնել որոշ գրքերի հեղինակումն ու հրատարակումը: Առաջին քայլն արված է Ռոզա Եղիազարյանի «Զրույցներ լրագրության հոգեբանության մասին» գրքով: Բարձրակարգ մասնագետներ կրթելու իմաստով ուշագրավ է Մելվին Մենչերի «Լրագրության հիմունքներ» գիրքը, որը, Երեւանի մամուլի ակումբի փորձագետ Մեսրոպ Հարությունյանի խոսքերով, ԱՄՆ-ում ժուռնալիստիկայի ամենահայտնի գրքերից է: Ակումբի հրատարակությունների շարքում հայտնված այս նոր գրքերը համալրում են լրագրողի գրադարանը եւ կարեւոր են թե՛ լրագրողների, թե՛ ոլորտին առնչվողների համար:

Երեւանի մամուլի ակումբի ծննդյան միջոցառումների շարքում հուլիսի 16-ին Շախմատի տանը կկայանա շախմատային խաղ, հուլիսի 17-ին՝ ֆուտբոլային խաղ՝ լրագրողների եւ ՀՀ-ում գտնվող դեսպանությունների դիվանագիտական ներկայացուցիչների հետ, իսկ հուլիսի 18-ին տոնական միջոցառումների շարքը կեզրափակվի ասուլիսով եւ ամենամյա մրցանակաբաշխությամբ:

ԳՈՀԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՀԱՄԱՐՅԱԿ ԳԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«Ճշմարտությունը տան փոքրից իմացիր»

Ապագա իրավաբանները երեկ քննարկեցին արդարադատության խնդիրները, իսկ հաղթողները մրցանակներ ստացան

«Եթե ես արդարադատության նախարարը լինեի, հենց այսօր հրաժարական կտայի եւ կզբաղվեի քաղաքական գործունեությամբ, որպեսզի ՀՀ սահմանադրությունը համապատասխան փոփոխությունների ենթարկվի եւ գտնի իր ասվածային ծագումը, քանի որ, ըստ Հին ուխտի, դատավորները Աստծո ընտրյալներ էին, որոնց համար անկախությունն ուղղակի բնական վիճակ էր: Եթե ընդունված է բժիշկներին համարել Աստծու հրեշակներ երկրի վրա, ապա դատավորներին կարելի է համարել Աստծու գերագույն հրեշակներ, որոնք պետք է արդարությունը վերականգնեն երկրի վրա, բայց արդյոք այդպե՞ս է», հարցնում է 4-րդ կուրսի ուսանող **Խաչիկ Հարությունյանը**: Նա Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի եւ Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամի կազմակերպած մրցույթի երրորդ տեղի մրցանակակիրն է եւ անկաշկանդ դատողություններ է անում մի համակարգի մասին, որի անդամն է դառնալու նաեւ ինքը: «Գաղտնիք չէ, թե ինչպիսի մթնոլորտ է տիրում դատական համակարգում, որի մեղքն այսօրվա քաղաքական անառողջ մթնոլորտն ու ընտրությունների առկա արդյունքներն եմ համարում», ասում է զրուցակիցս:

- Ընդհանրապես, ոչ մի համակարգ չի կարող իդեալական լինել, եթե նրա վրա ճնշում կա: Պարզապես պետք է ջայլամի քաղաքականություն չվարել եւ պարզել, թե որ պետական պաշտոնյան է կարողանում ներգործել որոշակի անձանց վրա: Ի դեպ, ամեն երկրում էլ եղել է կամ կա այդ երեւույթը, պարզապես այստեղ երեւի ավելի մեծ մասշտաբներ է կրում: Այդ վիճակից դուրս գալու համար ոչ միայն պետք է դատական համակարգը վերափոխել, այլեւ իշխանության մյուս երկու ճյուղերն էլ պետք է արդար ու ժողովրդավար մեթոդներով ձեւավորել: Գուցե համարեն, որ իմ զեկույցում ես այդ թեմաներին հպանցիկ եմ անդրադարձել, պարզապես պիտի մի փոքր խոր մտածել, որ եզրահանգումները բերեն նշածներիս», ասում է Խաչիկը:

«Կուզենայի Ազգային ժողովում լինել եւ փոխել այն օրենքները, որոնց շնորհիվ արդարադատության նախարարը հնարավորություններ ունի ազդելու դատական համակարգի վրա», ասում է երկրորդ տեղի մրցանակակիր **Արմինե Ավետիսյանը:**

«Բացի Արմինեի ասածից կցանկանայի նաեւ փոփոխություններ տեսնել Արդարադատության խորհրդի կազմում: Մասնավորապես կցանկանայի, որ խորհրդի նախագահ չլիներ ՀՀ նախագահը, որն, ըստ սահմանադրական նոր փոփոխությունների, նշանակում է դատավորներին, սակայն չի հանդիսանում դատական իշխանության երաշխավորը: Սա անշուշտ դատական իշխանության անկախության վրա բացասական ազդող գործոն է: Ընդհանրապես, կարծում եմ, որ Արդարադատության խորհրդի կազմում պետք է լինեն իրավաբան գիտնականներ, պետք է ներկայացված լինեն նաեւ ԱԺ-ի կողմից նշանակվող փաստաբաններ, վճռաբեկ դատարանի նախագահը՝ խորհրդակցական ձայնի իրավունքով, ինչպես նաեւ տարբեր դատավորներ, իսկ ՀՀ նախագահի եւ արդարադատության նախարարի գոյությունը Արդարադատության խորհրդում արդյունավետ չեմ համարում, քանի որ դա բացասաբար է անդրադառնում դատական իշխանության անկախության վրա: Եթե բախտ ունենայի որեւէ բան վերափոխելու, ապա դատավորների, ինչպես նաեւ դատավոր դառնալու ցանկություն ունեցող իրավաբանների վերապատրաստումը Դատարանների նախագահների խորհրդից կփոխանցեի ավելի մասնագիտական մի դպրոցի», ասում է **Արմեն Գետրգյանը,** որ սովորում է Գավառի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետում եւ մրցանակաբաշխության ժամանակ գրավեց 5-րդ տեղը:

Ի դեպ, մրցանակաբաշխությունն այնքան էլ էական չէ, քանի որ երիտասարդների գրավոր ու բանավոր խոսքն աչքի էր ընկնում իրավական հարցերի մասին խոր իմացությամբ եւ իրավագիտակցության բարձր մակարդակով: Կոնկրետ Արմենի ձեռքի գիրքն է Վարչական դատավարության օրենսգրքի նախագիծը, որի կայացման հետ ապագա իրավաբանը մեծ հույսեր է կապում, մասնավորապես մարդու իրավունքների խախտման առումով, որ առկա է այսօր առաջին ատյանի դատարաններում: Արմենը գտնում է, որ առաջին ատյանի դատարանների դատավորները չունեն համապատասխան օրենքների գծով անհրաժեշտ մասնագիտական որակ, այլ հարցերը լուծում են իրենց կամքով:

Գիտաժողովի առաջին մրցանակը վաստակած ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետի ուսանող **Պետրոս Խաչատրյանը** հետաքրքրական դիտարկումներ ունի սահմանադրական փոփոխությունների մասին. «Սահմանադրական վերջին փոփոխություններն ավելի առաջ ընկան մեր երկրի զարգացման իրական ժամանակացույցից: Կարծես դրանց շուտափույթ ընդունմամբ տուրք է մատուցվում Եվրոխորհրդի պահանջներին, որ նրանց ավելի ժողովրդավարական թվանք»:

Երիտասարդների իրավական գիտելիքների պաշարը հույս է ներշնչում, թե ապագա իրավաբանները նույնչափ պատասխանատվությամբ իրենց գիտելիքները կծառայեցնեն արդարադատության կայացմանը: Գուցե այդժամ դատարաններում հնչող «Հանուն Հայաստանի Հանրապետության» արտահայտությունը շատերի խնդիրը չի առաջացնի:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Մասոնները, երիտթուրքերը եւ բրիտանական հետախուզությունը

Այս թեմայի շուրջ ինտերնետային կայքէջերից վերցված երկրորդ նյութը (առաջինը՝ «Ազգի» հուլիսի 12-ի համարում), լրագրող Ջոզեֆ Բուդայի ստորագրությամբ, բացահայտում է հիմնականում բրիտանական հետախուզական ծառայությունների դերը տարբեր երկրներում երիտասարդական հեղափոխական շարժումներ եւ մտացածին «մեծ տերություններ» հիմնելու գործում:

Ամերիկյան քաղաքացիական պատերազմի օրերին Մազինին Ռուսաստանի շրջակայքում տեղակայված իր գործակալներին կոչ էր անում Ալեքսանդր Բ-ի դեմ թշնամանք սերմանել ժողովրդի մեջ: Որոշ ժամանակ անց, «Երիտասարդ Լեհաստան» խմբակցության աջակցությամբ Մազինին ստեղծում է «Երիտասարդ օսմանցի» շարժումն Ադամ Սմիթի[1] ծրագրերի իրականացման շրջանակներում: 1876 թ.-ին «Երիտասարդ օսմանցիները» կարճ ժամանակով խլում են իշխանությունը Կոստանդնուպոլսում եւ հայտարարում ազատ առեւտրի պայմաններ: Նրանց տապալում են, բայց նրանք վերստին հայտնվում են որպես երիտասարդ թուրքեր եւ այս անգամ հաջողության հասնում՝ տապալելով սուլթանական վարչակարգը: 1908 թ.-ին «Միություն եւ առաջադիմություն» կոմիտեն՝ երիտթուրքերը զինվորական հեղաշրջմամբ տապալում են սուլթանին եւ սկսում իրենց ռասիստական արշավը բոլոր ոչ-թուրք փոքրամասնությունների նկատմամբ: Չորս տարիներին այդ արշավի հետեւանքով բռնկվեցին բալկանյան պատերազմները (1912-13 թթ.) Թուրքիայի, Հունաստանի, Բուլղարիայի եւ Սերբիայի միջեւ: Այդ պատերազմները 1914 թ.-ին հրահրեցին Առաջին աշխարհամարտը, որի ժամանակ Թուրքիան դաշնակցեց Գերմանիային:

Երբ երիտթուրքերն իշխանության ղեկն ստանձնեցին, կայսրության մաս էին կազմում Սիրիան, Իրաքը, Հորդանանը, Պաղեստինը, Արաբական թերակղզին, Բալկանների մեծ մասը՝ Հունաստանի, Բուլղարիայի, Սերբիայի կեսը եւ ամբողջ Ալբանիան: Բնակչության մեծ մասը թուրքեր էին, բայց ապրում էին նաեւ սլավոններ, արաբներ, հույներ, հայեր եւ հրեաներ: Երիտթուրքերը իշխանության եկան ժողովրդավարության լոզունգով, սակայն շատ շուտով ծածանեցին պանթուրքիզմի դրոշը, որը նշանակում էր այդ պետության մեջ ընդգրկել Ասիայի բոլոր թուրքական ժողովուրդներին: Սա էլ իր հերթին նշանակում էր բախում Ռուսաստանի հետ, քանի որ թուրք ժողովուրդների մեծ մասը Ռուսաստանի տարածքում էր ապրում:

Պանթուրքիզմը, պանիսլամիզմը

Պանթուրքիզմը երիտթուրքերի մտահղացումը չէր: Դա նույնիսկ Թուրքիայում չի ստեղծվել: Առաջինն այդ մասին խոսել է 1860-ական թթ. հունգարացի սիոնիստ Արմինյուս Վամբերին, որը սուլթանի խորհրդականն էր դարձել եւ գաղտնի գործակցում էր բրիտանական արտգործնախարարության եւ մասնավորապես լորդ Պալմերստոնի հետ: Վամբերին հետագայում միջնորդ է եղել Իսրայելի պետության հիմնադրման հարցում սիոնիստ առաջնորդ Թեոդոր Հերզելի եւ սուլթանի միջեւ:

Երիտթուրքերը պարզեցին նաեւ պանիսլամիզմի դրոշը, նպատակ ունենալով մեկ կայսրության մեջ միավորել բոլոր մահմեդական երկրները: Սա եւս նշանակում էր հակամարտություն Ռուսաստանի հետ: Այս մտքի հեղինակն անգլիացի մի ազնվական էր Ուիլֆրեդ Բլանտ անունով, որի ընտանիքը ժամանակին հիմնել էր անգլիական բանկը: Բլանտը, որն առաջնակարգ բրիտանացի հետախույզ էր, այդ գաղափարը մտահղացել էր 1870-ականներին այն համոզմամբ, որ իսլամիզմի միջոցով հնարավոր կլինի ջախջախել Ռուսաստանին: Բլանտի ընտանիքն էր, որ հետագայում հովանավորել է Ռուսաստանի ՊԱԿ-ի շարքերում գործող բրիտանացի լրտես «Քիմ» Ֆիլբիին:

Երկսայրի քաղաքականություն

Պանթուրքիզմի եւ պանիսլամիզմի շարժումներին զորավիգ կանգնելուն զուգահեռ, բրիտանացիները միաժամանակ Օսմանյան կայսրությունում հրահրում էին մի շարք հակաթուրքական տրամադրություններ՝ անկախության լոզունգներով: Նրանք աջակցում էին արաբ (Արաբիայի Լոուրենսի առաջնորդությամբ), սերբ (բրիտանացի գործակալ Սեթոն-Ռաթսոնի առաջնորդությամբ), ալբանացի (լեդի Դունհամի առաջնորդությամբ) եւ բուլղարացի (Նոել Բաքստոնի առաջնորդությամբ) ազգայնամոլներին: Այս բոլոր ժողովուրդները ցանկանում էին ազատագրվել կայսրության կապանքներից: Բայց միաժամանակ իրենց հարեւանների հողատարածքներն էին ցանկանում յուրացնել:

Բրիտանացիները հայերին խոստանում էին, օրինակ, Թուրքիայի, Իրանի եւ Ռուսաստանի տարածքների հաշվին ստեղծել «Մեծ Հայաստան», որը գոյության հնարավորություն չէր կարող ունենալ: Մեծ պետություններից ոչ մեկը, ներառյալ Բրիտանիան, իրականում նման բան չէր ցանկանում: Միաժամանակ նրանք հրդեհին էին խոստանում ստեղծել «Մեծ Քրդստան», որը գրեթե նույն տարածքը պետք է ունենար, ինչ «Մեծ Հայաստանը»:

1915 թ.-ին բրիտանացիների օգնությամբ իշխանության գլուխ եկած երիտթուրքերն օգտագործեցին հրդեհին (որոնք կարծում էին, թե վայելում են բրիտանացիների աջակցությունը)՝ կոտորելու հայերին (որոնք նույնպես կարծում էին, թե վայելում են բրիտանացիների աջակցությունը): Քրդերը սպանեցին մոտ մեկ միլիոն հայերի: Բրիտանացիները հետո այդ ցեղասպանությունը (genocide) օգտագործեցին ճնշում բանեցնելու Թուրքիայի վրա: Հաջորդ տարին իսկ ֆրանսիացիների հետ նրանք ծրագրեցին բաժանել Օսմանյան կայսրությունը, թուրքերին թողնելով միայն մի փոքր պետություն Սեւ ծովի ափին: Ծրագիրը հաջողությամբ չպսակվեց:

«Բնայ բրիթը», երիտթուրքերը եւ մասոնները

Ովքե՞ր էին ի վերջո այս երիտթուրքերը, որոնք հաջողությամբ կործանեցին կայսրությունը: Հիմնադիրը «Բնայ բրիթի» իտալացի անդամներից էմանուել Կարասոն է: Նա Սալոնիկում (այդ՝ ժամանակ Թուրքիայի կազմում, այժմ՝ Հունաստանում) 1890-ականներին ստեղծում է երիտթուրքերի գաղտնի ընկերությունը: Կարասոն այնտեղ «Վերածնված Մակեդոնիա» անունով իտալական մասոնական օթյակի «մեծ վարպետն» էր: Այդ օթյակը երիտթուրքերի հանդիպման վայրն էր, եւ երիտթուրքերի բոլոր ղեկավարներն օթյակի անդամներ էին:

Իսկ Օսմանյան կայսրությունում իտալական մասոնական օթյակներ հիմնել էր Ջուզեպպե Մազինի[2] հետեւորդներից էմանուել Վենեցիանոն, որը «Բնայ բրիթի» եվրոպական մասնաճյուղի՝ «Տիեզերական իսրայելական դաշինքի» (Universal Israelite Alliance) առաջնորդներից էր:

Երիտթուրքերի իշխանության որոշ Կարասոն մեծ դերակատարություն է ունեցել երկրում: Նա է անձամբ հանդիպել սուլթանին՝ հաղորդելու, որ գահընկեց է արված: Նա է տնային կալանքի ենթարկել նրան: Եվ վերջապես նա է վարել Բալկաններում հետախուզական աշխատանքների ամբողջ ցանցը եւ Առաջին աշխարհամարտի տարիներին կայսրությունը պարենով ապահովելու գործը:

Հաշվի առնելով մամուլի դերը, երիտթուրքերը մի քանի թերթ են սկսում հրատարակել, որոնցից «Երիտասարդ թուրքի» խմբագիրը դառնում է Իտալիայում կրթություն ստացած ռուս սիոնիստ առաջնորդ Վլադիմիր Ժաբոտինսկին: Նա Մազինիի գաղափարները համարել է սիոնիստական շարժման հիմք: Նա Թուրքիա է հասնում երիտթուրքերի իշխանության գլուխ գալուց անմիջապես հետո: Թերթի սեփականատերը թուրք կառավարության անդամներից մեկն էր, բայց ֆինանսավորվում էր գլխավորապես ռուսական սիոնիստական ֆեդերացիայից եւ ղեկավարվում՝ «Բնայ բրիթից»: Թերթի խմբագրական քաղաքականությունը վերահսկում էր հոլանդացի սիոնիստ Զեյկոբ Կանը, որը Նիդեռլանդների թագավորի եւ թագուհու անձնական բանկիրն էր: Նա հետագայում հիմնել է ամենահսկա արաբական սիոնիստական կազմակերպությունը՝ «Իրգունը»: Նրա հետեւորդները պաղեստինա-իսրայելական խաղաղության պայմանագրի ներկայիս ամենաթունդ հակառակորդներն են:

Կարասոյի գործակիցներից էր նաեւ Ալեքսանդր Հելփհանդը, որն առավել հայտնի է Պարվուս անունով: Նա է ֆինանսավորել 1905 եւ 1917 թթ. ռուսական հեղափոխությունները: 1905 թ.-ից անմիջապես հետո Պարվուսը Թուրքիա է տեղափոխվում, որտեղ դառնում է «Թրքիս հոումլենդ» (The Turkish Homeland) թերթի տնտեսական բաժնի խմբագիրը: Հացահատիկի վաճառքի ասպարեզում նա գործակցում է Կարասոյի հետ, իսկ Բալկանների պատերազմի ժամանակ դառնում է թուրք բանակին զենք մատակարարող: Հետագայում Եվրոպա վերադառնալով նա կազմակերպում է Լենինի վերադարձը Ռուսաստան 1917 թ.-ին:

Անշուշտ, կային նաեւ թուրքեր, որոնք օժանդակեցին երիտթուրքերին: Նրանցից էր Թալեաթ փաշան, ներքին գործերի նախարարը, որը նույնպես Կարասոյի իտալական մասոնական օթյակի անդամներից էր: 1908 թ. հեղաշրջումից մեկ տարի առաջ նա դառնում է Օսմանյան կայսրությունում մասոնների «Շոտլանդական ծիսակարգի» «մեծ վարպետը»:

Եթե Վաշինգտոնում այցելեք «Շոտլանդական ծիսակարգի» մասոնական գլխավոր վարչության շենքը, այնտեղ կտեսնեք, որ երիտթուրք առաջնորդների մեծամասնությունն այդ մասնաճյուղի պատվոնական անձնավորություններից էին: Իսկ ո՞վ է հիմնել Թուրքիայում «Շոտլանդական ծիսակարգի» մասնաճյուղը: Հիմնադիրներից մեկը եղել է Ֆրանսիայում նույն կազմակերպության նախաձեռնողներից Ադոլֆ Կրեմիոն, որը միաժամանակ «Բնայ բրիթի» եվրոպական մասնաճյուղի գլխավոր առաջնորդն էր: Կրեմիոն դրանից առաջ Մասինիի «Երիտասարդ Ֆրանսիա» կազմակերպության առաջնորդն էր եղել եւ օժանդակել բրիտանացիների կամակատար Նապոլեոն Գ-ի գահ բարձրանալուն:

Օբրի Հերբերտ՝ բրիտանացի վերահսկիչ

Երիտթուրքերի վերաբերյալ ամբողջական տեղեկություններ կարելի է գտնել «Բնայ բրիթի» եւ «Շոտլանդական ծիսակարգի» համապատասխան արխիվներում, բայց ոչ պատմության գրքերում: Նրանց մասին հանրամատչելի լավագույն աղբյուրը «Կանաչ թիկնոց» (Green mantle) վեպն է, որի հերոսը բրիտանացի լրտես է: Կարասոն վեպում ներկայացված է Կարուսո անվամբ: Վեպի հեղինակ Ջոն Բաքենը (John Buchan)[3], որն Առաջին աշխարհամարտի տարիներին բրիտանացի հետախույզ է եղել, հետագայում որպես իր վեպի հերոսի նախատիպ նշել է Օբրի Հերբերտի անունը:

Հերբերտը սերում էր անգլիացի ամենաազդեցիկ ազնվական ընտանիքներից: Տիրում էր ոչ պատկաս, քան 4 կոմսությունների: Նրա շարունակական ճփումները Կարասոյի եւ երիտթուրքերի այլ առաջնորդների հետ բոլորին հայտնի փաստեր են: Հերբերտի պապը Մազինիի հովանավորներից է եղել եւ մահացել է 1848 թ. Իտալիայում հեղափոխականների ամբոխն առաջնորդելիս: Հերբերտի հայրը 1880-90-ականներին ղեկավարում էր բրիտանական մասոնականությունը: Հորեղբայրը Մ. Նահանգներում Բրիտանիայի դեսպան է եղել: Ինքը՝ Հերբերտը Առաջին համաշխարհային պատերազմի տարիներին բրիտանացի գլխավոր լրտես է եղել Միջին Արեւելքում: Հետագայում Արաբիայի Լոուրենսը Հերբերտին բնութագրել է որպես երիտթուրքերի առաջնորդ (որոշակի ժամանակահատվածում):

Մ. Նահանգների պետքարտուղարությունը նույնպես դեր է ունեցել (Օսմանյան կայսրության տապալման) դավադրության մեջ: 1890 թ.-ից մինչեւ Առաջին աշխարհամարտի ավարտը Թուրքիայում գործել են ամերիկացի երեք դեսպաններ. Օսկար Ստրաուսը, Աբրահամ Էլկինը եւ Հենրի Մորգենթաուն: Երեքն էլ Սիմոն Վոլֆի ընկերներն են եղել եւ «Բնայ բրիթի» պատասխանական այրերից:

Ծանոթագրություններ

1. Հենրի Պալմերստոն. 3-րդ վիկոնտ, բրիտանացի պետական գործիչ (1784-1865 թթ.): Խորհրդարան է մտել որպես պահպանողական 1807 թ.-ին, դարձել է արտգործնախարար 1830-41 եւ 1846-51 թթ.: 1855-58 եւ 1859-65 թթ. եղել է Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ: Հակառակ պահպանողական լինելուն, երկրից դուրս խթանել է ազատական շարժումները, հատկապես Բելգիայում (1830-31 թթ.), Իսպանիայում, Պորտուգալիայում (1832-34 թթ.) եւ Իտալիայում (1858-61 թթ.): Հակադրվել է ֆրանսիացիների եւ ռուսների էմպանսիոն քաղաքականությանն Արեւելյան հարցի առնչությամբ: Նպաստել է Ղրիմի պատերազմի ավարտին: Իր իմպուլսի եւ երբեմն խմահաճ վերաբերմունքի պատճառով տարակարծությունների մեջ է եղել ինչպես իր գործընկերների, այնպես էլ Վիկտորյա թագուհու հետ:

2. Ադամ Սմիթ (1723-90 թթ.): Շոտլանդացի տնտեսագետ, որը դասաղարտել է տնտեսության մեջ պետական վերահսկողությունը եւ զարկ տվել մասնավոր ձեռներեցությանն ու մրցակցությանը:

3. Ջուզեպպե Մազինի (1805-72 թթ.): Իտալացի հեղափոխական: Ստեղծել է 1831 թ.-ին «Երիտասարդ Իտալիա» գաղտնի ընկերությունը՝ Իտալիան անկախ եւ միացյալ հանրապետություն դարձնելու նպատակով: Տարագիր վիճակում անգամ կազմակերպել է մի շարք անհաջող ապստամբություններ Իտալիայում:

4. Ջոն Բաքեն (1875-1940 թթ.). Թուիդսմուիրի առաջին բարոն, շոտլանդացի պետական գործիչ եւ հեղինակ արկածային պատմվածքների, որոնցից հիշատակության արժանի է «39 աստիճանը», գրված 1915 թ.-ին: Եղել է Կանադայի ընդհանուր կառավարիչ 1935-40 թթ.:

Պատրաստեց
Հ. ՕՈՒԼԻԿՅԱՆԸ

«Ոսկե ծիրան»

Յոս Ստելինգ

Յոս Ստելինգը բարդ մարդ է: Միշտ սեւ հագած՝ նա նման է ծեր խահանայի, որը կարող էր լինել նաեւ Նարոլեոնի եղբոր ծոռան ծոռը: Ստելինգն ապրում է Նիդեռլանդների Ուտրեխտ փոքրիկ քաղաքում, որտեղ կինոթատրոնի տեր է: Այդ կինոթատրոնը միաժամանակ ռեստորան է, որի սենյակն այնքան լավն է, որքան Ստելինգի ցուցադրած ֆիլմերը: Անցյալ տարի նա նոր կինոկենտրոն բացեց վերակառուցված հին ոստիկանատանը: Այս կենտրոնն ունի ցուցադրության չորս դահլիճ, նաեւ ռեստորան ու հատուկ բար, որ պտտվում են քաղաքի ամենագեղեցիկ աղջիկները: Ստելինգն իր քաղաքում ազգային կինոփառատոնի հիմնադիրն է եւ ընդգրկված է բազմաթիվ կինոծրագրերում:

Բայց զբաղված մարդ լինելով՝ այս բոլոր գործերի մեջ նա ֆիլմեր նկարահանելու ժամանակ է գտնում: Ստելինգի առաջին ֆիլմը՝ «Մարիկեն վան Նյումեգիենը», 1974-ին ընտրվել է Կաննի կինոփառատոնի մրցութային ծրագրի համար, ուր երջանի մի քանի ֆիլմեր ցուցադրվել են Վենետիկում եւ բազմաթիվ փոքր փառատոներում: Ստելինգը հանրաճանաչ չէ իր երկրում, բայց երկրագուների ակումբներ ունի այնպիսի վայրերում, ինչպիսիք են Ռիգան, Օդեսան եւ Սանկտ Պետերբուրգը: Հոլանդացիները թերեւս շատ լուրջ են նրա աբսուրդ հումորի եւ արտասովոր կերպարների համար:

Աբսուրդիզմի գիտակ հայ հանդիսատեսին դուր կգան Յոս Ստելինգի ֆիլմերը, եւ Հայաստանն էլ նրան դուր կգա: Թեեւ Ստելինգը ընտանիքի մարդ է եւ, սովորաբար, իր զավակների ու ընտանիքի հետ գլուխ գլխի է հավաքվում տանը, բայց նա ընտրեց «Ոսկե ծիրան» կինոփառատոնը՝ հուլիսի 16-ին իր 60-ամյակը նշելու համար: Սա բնորոշ է Յոս Ստելինգին:

«Թռչող հոլանդացին»

Նրա աշխատանքները ներկայացնելու նպատակով փառատոնն ընտրել է երկու լիամետրաժ եւ երկու կարճամետրաժ գեղարվեստական ֆիլմեր: «Սլաֆավարը» (1986) թերեւս նրա ամենահայտնի ֆիլմն է: Եթե կարճ կարենք, հեռավոր երկաթուղային կայարանում տարօրինակ մարդիկ տարված են մի կարմրագույն գեղեցիկ կնոջով: «Թռչող հոլանդացին» (1995) երկար, իսկ գուցեեւ ոչ այնքան երկար միջնադարյան հեքիաթ է՝ Թռչող հոլանդացու ասքի հիման վրա եւ լի է դարձյալ բազմաթիվ յուրօրինակ մարդկանցով, որոնք հետամուտ են իրենց պատրանքներին, թեեւ ապրում են ցեխի ու կեղտի մեջ: «Առուտրի տահը» (2003) եւ «Բենզակայանը» (2000) կարճամետրաժ ֆիլմերը Ստելինգը նկարահանել է «էքստիկ պատմություններ» գերմանական հեռուստատեսության համար: Այստեղ վերտին իշխում է աբսուրդ հումորը՝ համալրված արդեն որոշ էքստիկ մթնոլորտով, որը նա չի համարձակվում շոշափել իր լիամետրաժ խաղարկային ֆիլմերում:

Յոս Ստելինգի ընկալմամբ՝ կինոնկարը միջոց է կաթոլիկի համար: Կարող է երեւան հանել արգելված մտքեր ու զգացմունքներ: Կինոռեժիսորները եւ հանդիսատեսները հայեցողներ են, որոնք նայում են խավարին՝ ջանալով տեսնել այն, ինչ թույլատրված չէ կամ հնարավոր իրական կյանքում: Բոլոր չորս ֆիլմերն էլ այս մտայնության լավ օրինակներ են:

Իրական կյանքում երբեք չեք ճանաչիլ, երբ Յոս Ստելինգը ձեր կողքին է: Արտաքոց բաներ, երբեմն նույնիսկ փոքրիկ փորձանքներ կարող են պատահել այն մարդկանց, ովքեր խմում են նրա հետ: Զգույշ եղեք, երբ նա սկսում է ծիծաղել, եւ երբեք մի հավատացեք նրան կամ իր ֆիլմերին: Արվեստագետների, բարեկամների եւ մոգերի պարագայում միշտ այդպես է:

ՊԵՏԵՐ ՎԱՆ ԲՈՒԵՐԵՆ

Հայաստ հայ հասարակ ու թվառ կյանքին

«Մարսելի պոես». Միքայել Ստամբոլցյանն այսպես է անվանում կինոռեժիսոր Ռոբեր Գեդիկյանին, որ պոստիմպրեսիոնիստներից հետո շարունակում է ներկայացնել Մարսելի ու դրա արվարձանների գողտրիկ, սովորական կյանքը: Ստամբոլցյանի գնահատմամբ՝ այսօր մեր կինոյի գործիչներին պակասում է նույնչափ սերն ու արտացայտությունը մեր հասարակ ժողովրդի առօրյայի հանդեպ: Եթե մեր կինոգործիչները մի փոքր Գեդիկյանի պես նայեին մեր քաղաքին ու շրջապատին, հայկական կինոն մեծ հաջողություններ կունենար:

Ընդամենը մի քանի օրից Հայաստանում, իսկ ավելի կոնկրետ՝ Արենիում, Այրիվանքում, Սեւակավանում: Ֆիլմում երկու սփյուռքահայերի միջոցով ներկայացվելու է այսօրվա Հայաստանը: Դերասանուհիներից մեկը Գեդիկյանի կինն է՝ Արիան Ասկարիդը, որը թեեւ հայ չէ, բայց ռեժիսորի գնահատմամբ, ավելի նման է հայի, քան ինքը, որ մաթեմատիկական հաշվարկներով 50-տոկոսով հայ է:

Ռեժիսորը դժվարանում է նկարահանումներից մի քանի օր առաջ հայտարարել, թե ինչ կողմերով է ներկայացնելու Հայաստանը, միայն ասում է, որ խոսելու է հասարակ հայ մարդու կյանքի դժվարության ու թվառության մասին: Գեդիկյանն ասում է, որ թեեւ իբրեւ արվեստագետ գիտի Հայաստանն ու հայ մարդուն, բայց հայ լինելն ապացուցելու համար պետք է փորձի ավելի լավ ճանաչել իր արմատները:

Գլխավոր դերակատարները հիմնականում հայեր են, 7-8 դերասան Հենրիկ Մալյանի թատրոնից է, կան նաեւ ֆրանսահայեր: Դերասաններից մեկն էլ 17-ամյա մի աղջնակ է, որ դեռ ոչ մի ֆիլմում չի նկարահանվել:

Ինչ վերաբերում է այս օրերին ընթացող «Ոսկե ծիրան» կինոփառատոնին, ապա ռեժիսորն ընդհանուր առմամբ գոհ է աշխատանքների կազմակերպումից, բայց նաեւ գտնում է, որ կազմակերպիչները պետք է ամեն ջանք ներդնեն կինոփառատոնին ավելի ու ավելի նոր գործիչներ ներգրավելու համար:

Կինոռեժիսորը հույս ունի, որ մինչեւ հաջորդ տարի՝ մինչեւ նոր «Ոսկե ծիրան», կավարտի ֆիլմի աշխատանքները եւ կինոնկարը կկարողանա հանձնել հայ հանդիսատեսի դատին:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

«Չեմ սիրում սահմանափակվել միայն կինոյով»

Ասում է երիտասարդ կինոռեժիսոր Առնո Երիցյանը

«Ոսկե ծիրան» կինոփառատոնը երիտասարդ կինոգործիչներին մեծ հնարավորություն է տալիս ոչ միայն մոտիկից ծանոթանալու կինոաշխարհի հայտնի դեմքերին ու նրանց ստեղծագործություններին, այլեւ ճանապարհ է հարթում դեպի մեծ կինոաշխարհ: Ի տարբերություն անցյալ տարվա, այս անգամ կինոփառատոնում չկար առանձին անվանակարգ երիտասարդ կինոգործիչների համար: Փառատոնի կազմակերպիչները նշում են, որ չեն ցանկացել ուժերը մի քանի մասի բաժանել, այլ նախընտրել են երիտասարդների ֆիլմերը գնահատել առանձին՝ «Ես եմ» փառատոնի շրջանակներում: «Ես եմ»-ում ներկայացված մի քանի ֆիլմ մասնակցում է նաեւ «Ոսկե ծիրանին»: Սրանցից է ամերիկահայ երիտասարդ կինոռեժիսորի «Զորքյան մոլորակ» ֆիլմը:

Գլենդեյլի մոտ մի հսկայական ագարակում ապրող Զորքյանի մասին է ֆիլմը, որ ներկայացնում է այս տարօրինակ ծերուկի կենսաձեւը: Զորքյանը, որ խարբերդցու եւ այնքաղցու զավակ է, 1920-ականների սկզբից ընտանիքով տեղափոխվել է ԱՄՆ ու մինչեւ կյանքի վերջ ապրել այնտեղ: Արվեստագետը կյանքում ընտրել է «Արա այն, ինչ ինքդ ես ցանկանում» նշանաբանը եւ ապրում էր այդպես:

Երիտասարդ կինոռեժիսորը ֆիլմի հերոսին հանդիպում է 2 տարի առաջ: «Այս ցածրահասակ, բարի ծերուկին իրենից նկատելիորեն բարձրահասակ տիկնոջ հետ կարելի էր հանդիպել մշակութային տարբեր միջոցառումներին, ցուցահանդեսներին, արվեստագետների շրջանում: Նրանք աչքի էին ընկնում իրենց պատրաստած վառվռուն ու հետաքրքրական զգեստներով, գլխարկներով, արդուզարդով: Ավելի շատ հայտնի էին օտարազգիների, քան հայերի շրջանում: Հայերը նրանց կարծես չափից շատ էքսցենտրիկ էին համարում», **«Ազգի»** հետ զրույցում պատմեց ռեժիսորը:

Երիցյանը շատ էր լսել Զորքյանի հսկայական ագարակի մասին: Սակայն առաջին անգամ այցելեց 20 հոգանոց մի խմբով, որին ագարակ էր տարել Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը: «Առաջին պահին հենց որոշեցի, որ պիտի ֆիլմ նկարեմ այս հետաքրքրական, արտասովոր ծերուկի ու նրա յուրահատուկ աշխարհի մասին, ասում է Երիցյանը: Մտքումս միշտ հազար ու մի գաղափար կա, որոնց մասին ոչ մեկին չեմ ասում: Եթե ասեմ՝ ֆիլմ չեմ անի: Սրա մասին էլ չխոսեցի ոչ մեկի հետ: Պարզապես վերցրի հեռախոսն ու զանգեցի Զորքյանին: Ուրախացավ ու համաձայնեց»:

PLANET ZORTHIAN

06.05.04

"Planet Zorthian"

Երիտասարդ ռեժիսորին հետաքրքրել էր 90-ամյա այս մարդու անչափ մեծ սերը կյանքի ու աշխարհի հանդեպ: Երիցյանն էլ որոշեց իր ֆիլմով հանդիսատեսին փոխանցել իր հերոսի կենսախնդությունը: Ֆիլմում ներկայացված է Զորքյանի ագարակի ամեն մի դետալ՝ ինքնաբեռն կոմպոզիցիաներ ամենաստարբեր անիծան իրերից, բնակարանի զարմանալի կահավորանք, իր «մոլորակի» բնակիչներ, մի խոսքով՝ այն ամենը, ինչ վերջին տարիներին անբաժան էր Զորքյանից: **«Ազգի»** հարցին, թե ինչո՞ւ ֆիլմում փիչ տեղ էր հատկացված հերոսի ընտանիքին, ռեժիսորը պատասխանեց. «Իրականում նա ընտանիքից հեռու ու առանձին էր ապրում: Նա գծել էր իր սահմանները ու ապրում, այսինքն՝ ստեղծագործում էր այնտեղ: Ու Զորքյանի կերպարն ամբողջական էր ոչ թե ընտանիքի կողքին, այլ իր հողում:

Ֆիլմի մոնտաժի աշխատանքները դեռ չէին ավարտվել, երբ մահացավ հերոսը: Առնոն մի քիչ տխրում է, որ Զորքյանը չտեսավ իր հետաքրքրական, մի քիչ էլ խենթ ու խելառ կյանքը էկրանին: «Վերջին զրույցի ժամանակ անհանգիստ էր, հարցնում էր՝ ե՞րբ պատրաստ կլինի: Ասացի՝ մի քանի ամսից: Ինչ-որ ձեւ ուզում էի կյանքի հետ կապող հույս տամ իրեն: Տավոր, արդեն շատ հիվանդ էր»:

Ֆիլմի ստեղծման վրա մոտ 14 հազար դոլար ծախսվեց: Առնոն ասում է, որ դեռ պարտքեր ունի, սակայն չի ափսոսում իր արածի համար: «Այս ֆիլմը ստեղծելու ժամանակ այնքան հետաքրքրական մարդկանց հետ ծանոթացա, այնքան բան սովորեցի, որ կարծես համալսարանի ուսման վարձ եմ տվել: Ուրախ եմ, որ գումարն այդպես ծախսեցի»:

Զորքյանն ամեն տարի գարնան առաջին օրվա ու իր ամուսնության տարեդարձին նվիրված մի մեծ տոնախմբություն էր կազմակերպում: 2004-ի մայիսի 6-ին, երբ արդեն չկար Զորքյանը, ռեժիսորը որոշեց ագարակում մի մեծ տոն կազմակերպել: «Պրիմավերա» կոչվող այս տոնակատարությանը ներկայացվեց «Զորքյան մոլորակ» ֆիլմը, 750 մասնակիցների շրջայց կազմակերպվեց ողջ ագարակով, իսկ օրն ավարտվեց ինստալացիայով: «Չեմ սիրում սահմանափակվել միայն կինոյով: Նախընտրում եմ թատրոնը, երգը, պարը՝ արվեստը միասին ընկալել ու ներկայացնել: Սիրում եմ մարդուն փորձության մեջ դնել ու հետեւել նրա վարքին, ստեղծել մթնոլորտ ու տեսնել, թե նա ինչպես է հարաբերվում այնտեղ: Ինձ համար դա կինոյից ավելի հետաքրքիր է», ասում է ռեժիսորը:

Ամեն դեպքում նա գիտակցում է, որ մուտքը դեպի կինոաշխարհ հնարավոր չէ առանց ժպտավենի: Նման փառատոները, Երիցյանի գնահատականով, շատ կարեւոր են երիտասարդ ստեղծագործողների ինքնարտահայտման եւ ավագ սերնդից դասեր քաղելու համար:

ԹԱՄԱՐ ՄԻՆԱՍՅԱՆ

«Մենք կինո ստեղծելու զորավոր տաղանդ ունենք»

1-ին էջից

Հայաստանում պետք չէ միլիոններ ծախսել եւ հոլիվուդյան ոճով հսկայական կինոստուդիա ստեղծել, դրա փոխարեն պետք է թվային համակարգ ստեղծել եւ եղած գումարով ֆիլմ նկարահանելու հնարավորություն տալ մեծ թվով կինոբեմադրիչների: Դրանց մեջ անպայման ի հայտ կգան տաղանդավոր մարդիկ, եւ հայկական կինոն աշխարհին ճանաչելի կդարձնեն այնպես, ինչպես Սերգեյ Փարաջանովը, Արտավազդ Փելեշյանը, Հենրիկ Մալյանը եւ ուրիշներ: Մեր ժողովրդի համար կինոն մշակութային պայքար է, որը կարող է ուղեկցվել ահռելի հաջողությամբ: Տավոր, այդ մտածելակերպը տակավին հասակ չէ ոչ պետական կառույցներում, ոչ էլ կինոգործիչների շրջանում, որովհետեւ վախ ունենք, որ երկիրը դեռ պատրաստ չէ դրան: Գուցե այդ պատճառները որոշ չափով ճիշտ են, բայց պետք է ելք գտնել, հաշվի առնելով, որ կինո ստեղծելու զորավոր տաղանդ ունենք», ասում է Արսինեն:

Իսկ կինոհանդիսատեսին գրավելու եւ կինոթատրոն բերելու խնդիրը առկա է ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ Կանադայում, կարելի է ասել, գրեթե բոլոր երկրներում:

Միջազգային ամենահեղինակավոր կինոփառատոների, նաեւ «Օսկար» մրցանակաբաշխությանը մասնակցած Արսինե Խանջյանը տպավորված է «Ոսկե ծիրան» կինոփառատոնից, նաեւ Օպերայի ազգային թատրոնում տեղի ունեցած բացման արարողությունից. «Կարող եմ ասել, որ իմ տեսած գեղեցիկ ու թեթեւ բացումներից էր: Հզոր կինոարտադրություն ունեցող որոշ երկրների փառատոների բացման ժամանակ սիրված եմ եղել փակել աչքերս՝ բեմի խղճալի պատկերները չտեսնելու համար», պատմում է նա:

Փառատոնի բացումից հասարակության անհանգստությունն ու դիտողությունները նա բացատրում է ներքին վախով ու անվստահությամբ, շատերի կարծիքով ինչ էլ անենք, միեւնույն է, երբեք չենք հասնի համաշխարհային բարձր մակարդակի: «Ես համաձայն չեմ այդ կարծիքին, որովհետեւ մենք ունենք տաղանդ, երեւակայություն ու կարողություն: «Ոսկե ծիրանի» բացման ժամանակ տեսա այն, ինչ բացակայում է շատ կինոփառատոներին՝ գրեթե բոլոր երգերն ու պարերը կատարվում էին մեծագույն հրճվանքով, այլ ոչ թե անտարբեր ու ձեւական: Միայն շատ զարմացա ու ժպտացի, երբ ելույթները հայերենից անգլերեն եւ անգլերենից հայերեն չթարգմանվեցին: Դա, իհարկե, ճիշտ չէր, որովհետեւ գոնե պատվավոր հյուրերի խոսքը, թեկուզ հակիրճ, պետք է անպայման թարգմանվեր: Կարծում եմ, կսովորենք եւ այդ թերությունը կշտկենք»:

Ներքին հզոր ուժ ունի Արսինե Խանջյանը, անսահման հումոր, անմիջական ու վարակիչ ծիծաղ: Ատոմ Եգոյանի հայերեն չխոսելու մասին ասում է. «Ես հանցավոր հայ կին եմ, հանցավոր մայր, մի խոսքով հանցավոր եմ: Երբ Ատոմ Եգոյանի հետ ծանոթացա, բոլորն ակնկալում էին, որ նա շատ շուտով սահուն հայերեն պիտի խոսի, բայց մինչ օրս հայերեն լավ չի խոսում, թեպետ բավականին հասկանում է: Սկզբում ինձ պարտավորված զգացի նրան հայերեն սովորեցնել, բայց հետո մտածեցի՝ եթե նրա ծնողները չեն սովորեցրել, ինչո՞ւ պետք է ես սովորեցնեմ»:

Արսինեի համար անհամեմատ հետաքրքիր է եղել հայերեն սովորելը. Լիբանանի հայկական համայնքում է մեծացել, հայկական միջավայրում: Կանադայում չափազանց դժվար է ազգային ինքնությունն ու լեզուն պահպանելը, անսահման ջանքեր են պետք: «Այդ պատճառով չկարողացա հայերեն սովորեցնել ոչ Ատոմին, ոչ էլ զավակիս՝ 12-ամյա Արշիլին: Հայկական ոգին ամեն կերպ պահպանում եմ, բայց լեզուն շատ դժվար է, որովհետեւ միջավայրում օտար լեզուներ են: Որդիս հայկական դպրոց չի գնում, բայց շաբաթը 2 ժամ սովորում է հայերեն, գիտի «Հայր մերը», երգում է «Մեր հայրենիքը»:

Պատանեկան ֆուտբոլի ստուգատեսը մեկնարկում է

ՀՀ հավաքականը լուրջ մտադրություններով է ապպարեզ մտնելու

Հայաստանի մինչեւ 19 տարեկանների պատանեկան հավաքականը հուլիսի 18-ին Նորվեգիայի իր հասակակիցների հետ հանդիպումով կսկսի մրցավեճը Հյուսիսային Իռլանդիայում մեկնարկող ֆուտբոլի Եվրոպայի պատանեկան առաջնության պարգեւների համար: Ինչ խոսք, մեր պատանիներին լուրջ փորձություն է սպասում: Սակայն հաշվի առնելով վերջին տարիներին մեր պատանիների հաջող մրցելույթները, ֆուտբոլասերները լավատեսորեն են տրամադրված: Լուրջ նպատակներով են մրցասպարեզ դուրս գալու մեր հավաքականի անդամները, որոնք հուլիսի 4-ից Եվրոպայի առաջնությանը նախապատրաստվում էին Փարիզից 20 կմ հեռավորության վրա գտնվող Օբոն քաղաքի նորակառույց մարզաբազայում: Ռաուանմարզական հավաքի մեկնելուց առաջ հավաքականի գլխավոր մարզիչ Սամվել Պետրոսյանը նշել էր, որ հավաքականը նվազագույնը պետք է հասնի մինչեւ կիսաեզրափակիչ: Այդ հավաքականի մարզիչ Ալոյս Բարսեղյանն «Ազգի» թղթակցի հետ զրույցում հետեւյալն էր ասել. «Երբ ընտրական մրցաշարից առաջ հայտարարում էինք, որ Հունգարիա ենք մեկնում եզրափակիչի ուղեգիր նվաճելու, շատերը թերահավատորեն էին վերաբերում մեր խոսքերին: Սակայն, ինչպես հայտնի է, կարողացանք գրավել առաջին տեղը եւ նվաճել միակ ուղեգիրը: Այժմ էլ Հյուսիսային Իռլանդիա ենք մեկնում լուրջ նպատակներով: Իհարկե, շատ դժվարին մրցապայքար է սպասվում, սակայն ձգտելու ենք առավելագույն արդյունքի»:

Իհարկե, մարզիչների լավատեսությունը հիմնավոր է, մնում է, որ պատանի ֆուտբոլիստները կարողանան դրսեւորել իրենց լավագույն ձեւով եւ արդարացնեն սպասելիքները: Ինչ խոսք, շատ բան պայմանավորված կլինի հավաքականի առաջատարներ **Էդգար Մանուչարյանի, Ապուլա Բեսեի, Կառլ Լոմբեի, Ժորա Հովհաննիսյանի** խաղով: Առաջին երեքը չմասնակցեցին Ֆրանսիայում կազմակերպված ռաուանմարզական հավաքին: Էդգարն «Այաքսի» կազմում էր նախապատրաստվում նոր մրցաշրջանին՝ մասնակցելով թիմի ընկերական հանդիպումներին: Իսկ Բեսեն ու Լոմբեն «Փյունիկի» կազմում մասնակցեցին «Հակայի» հետ մրցախաղին: Այժմ այս եռյակը միացել է խաղընկերներին: Մեր հավաքականում ընդգրկված են նաեւ **Գուրգեն Մելիքսեթյանը, Արթուր Ստեփանյանը, Արմեն Ֆիշյանը, Հայկ Չիլինգարյանը, Խորեն Վերանյանը, Մխիթար Գրիգորյանը, Արսակ Օսեյանը, Ռաֆայել Սաֆարյանը, Ալեքսանդր Պետրոսյանը, Գեւորգ Նռանյանը, Արսակ Հովհաննիսյանը, Վահե Մեհրաբյանը, Միխել Սիմոնյանը, Նարեկ Մանուկյանը եւ Արմեն Հովհաննիսյանը:**

Եվ այսպես, հուլիսի 18-ին Հյուսիսային Իռլանդիայում կմեկնարկի մինչեւ 19 տարեկանների Եվրոպայի պատանեկան առաջնության եզրափակիչ փուլը: Չեմպիոնի կոչումը վիճարկող 8 հավաքականները նախնական փուլում բաժանվել են 2 խմբի: «Ա» խմբում ընդգրկված են Գերմանիայի, Սերբիայի, Հյուսիսային Իռլանդիայի եւ Հունաստանի հավաքականները: «Բ» խմբում Հայաստանի հավաքականի մրցակիցներն են Անգլիայի, Ֆրանսիայի եւ Նորվեգիայի ընտրանիները: Հանդիպումները տեղի կունենան Բելֆաստում, Նյուրիում, Լուրգանում եւ Բալիմենայում: Չեմպիոնը հայտնի կդառնա հուլիսի 29-ին Բելֆաստի «Վինձոր պարկ» մարզադաշտում կայանալիք եզրափակիչում: Ներկայացնում ենք առաջնության խաղացանկը:

	Հուլիսի 18-ին	
Լուրգան	*Նորվեգիա-Հայաստան*	*20.00*
Բելֆաստ	Ֆրանսիա-Անգլիա	18.00
Նյուրի	Սերբիա-Գերմանիա	20.00
Բալիմենա	Հս. Իռլանդիա-Հունաստան	20.30
	Հուլիսի 20-ին	
Բալիմենա	*Հայաստան-Անգլիա*	*20.00*
Բելֆաստ	Նորվեգիա-Ֆրանսիա	21.00
Լուրգան	Գերմանիա-Հունաստան	18.00
Նյուրի	Հս. Իռլանդիա-Սերբիա	20.00
	Հուլիսի 23-ին	
Լուրգան	*Հայաստան-Ֆրանսիա*	*20.00*
Նյուրի	Անգլիա-Նորվեգիա	20.00
Բալիմենա	Գերմանիա-Հս. Իռլանդիա	18.00
Բելֆաստ	Հունաստան-Սերբիա	18.00
	Հուլիսի 26-ին	
Լուրգան	A1-B2	17.30
Բալիմենա	B1-A2	20.30
	Հուլիսի 29-ին	
Բելֆաստ	Եզրափակիչ	20.00

Խաղերի սկիզբը տրված է տեղական ժամանակով:

Կարմազինը նվաճեց աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը

Ռուսաստանցի բոքսցամարտիկ Ռոման Կարմազինը Լաս Վեգասում հաղթելով աֆրիկացի Քասիմ Օումային, նվաճեց IBF-ի վարկածով առաջին միջին քաշում աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը: Եվրոպայի խառակի չեմպիոնը 3-րդ ռաունդում երկու անգամ նոկդաունի ենթարկեց մրցակցին: Սակայն 5-րդ ռաունդից հետո ուգանդացի բոքսցամարտիկն ասիճանաբար ուշքի եկավ եւ կարողացավ հավասար պայքար մղել: 12 ռաունդանոց մենամարտում Կարմազինը հաղթեց միավորներով (118-108, 116-110, 117-109):

Նշենք, որ Քասիմ Օումանը IBF-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոնի տիտղոսը նվաճել էր 2004 թ. հոկտեմբերի 2-ին՝ Լաս Վեգասում հաղթելով Վեռնոն Ֆիլիպսին: 26-ամյա բոքսցամարտիկը պրոֆեսիոնալ ռինգում անցկացրած 25 մենամարտերից 21-ում հաղթել է, որից 13-ը՝ նոկաուտով:

Մոնկուտին հաղթանակով նշեց Բաստիլի գրավման օրը

Ֆրանսիացի հեծանվորդ Դավիթ Մոնկուտին դարձավ «Տուր դը Ֆրանս» հեծանվավազքի 12-րդ փուլի հաղթող: Հեղինակավոր այս հեբազմօրյա հեծանվավազքի նախորդ հինգ խաղարկություններում դա Մոնկուտիի ընդամենը 2-րդ հաջողությունն էր: Սակայն այս հաղթանակը մարզիկի համար խորհրդանշական էր. այն ձեռք բերվեց Ֆրանսիայի ազգային տոնի՝ Բաստիլի գրավման օրը: 187 կմ մրցաշրջանը 2-րդը հաղթահարեց ֆրանսիացի մեկ այլ հեծանվորդ՝ Սենդի Կասարը: Լավագույն եռյակը եզրափակեց իսպանացի Անխել Վիսիոսոն: Թեեւ Լենս Արմսթրոնգը 10 րոպե ուշացումով հասնելով վերջնագիծը, սակայն պահպանեց առաջատարի դեղին մարզաշապիկը:

Պետրոսյանի 1-ին պարտությունը

Չինաստանում անցկացվող շախմատի մրցաշարի 5-րդ տուրում Տիգրան Պետրոսյանն անդրանիկ պարտությունը կրեց՝ զիջելով չին շախմատիստ Ժան Ժոնգին: Հաջորդ տուրում հայ գրոսմայստերն ուժերը չափեց չին մեկ այլ շախմատիստի՝ Վունգ Յուի հետ եւ պարտիան ավարտեց ոչ-ոքի: 6 տուրից հետո Պետրոսյանը վաստակել է 4 միավոր եւ Ալեքսանդր Մոսիյուվի հետ բաժանում է 3-4-րդ տեղերը: Առաջատարը նախկինի պես հնդիկ գրոսմայստեր Հարիկրիշնան է, որը 5 անընդմեջ հաղթանակներից հետո 6-րդ տուրում առաջին կես միավորը կորցրեց:

«Ինտերը» հեսաֆրֆրվում է Ֆիգուով

«Լիվերպուլին» չհաջողվեց ձեռք բերել Լուիս Ֆիգուին: «Ռեալը» 3 մլն եվրո էր պահանջում: Այժմ Ֆիգուով հետաքրքրվում է «Ինտերը», որի գլխավոր բաժնետեր Մասիմո Մորատին պատրաստ է գնել պորտուգալացուն: Նա Ֆիգուին դիտում է որպես Զինեդին Զիդանի արժանի փոխարինողի: «Ինտերը» Ֆիգուի դիմաց «Ռեալին» առաջարկել էր Էդգար Դավիդսին, սակայն «արքայական» ակումբում հոլանդացի ֆուտբոլիստով չեն հետաքրքրվում, քանի որ կենտրոնական կիսապաշտպանի դիրքում հանդես է գալու վերջերս գնված ուրուգվայցի Պաբլո Գարսիան:

ԵՎՐՈՊԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայ ըմբիշների հերթական նվաճումը

Ալբանիայի մայրաքաղաք Տիրանայում ավարտված հունահռոմեական ոճի Եվրոպայի պատանեկան առաջնությունում հայ ըմբիշները նվաճեցին 2 արծաթե եւ մեկ բրոնզե մեդալ: Մեր ըմբիշներից երկուսին՝ էջմիածնեցի Ռաֆայել Ստեփանյանին (69 կգ) եւ ըմբշամարտի օլիմպիական հերթափոխի հանրապետական մարզադպրոցի սան, երեւանցի Սարգիս Տոնոյանին (85 կգ) հաջողվեց հասնել մինչեւ եզրափակիչ՝ հաղթելով իրենց մրցակիցներին: Սակայն վճռորոշ գոտեմարտերը նրանք տանուլ տվեցին եւ բավարարվեցին արծաթե մեդալներով:

Գյումրեցի Տիգրան Գետոյանը մինչեւ 46 կգ ըմբիշների մրցավեճում գրավեց 3-րդ տեղը եւ արժանացավ բրոնզե մեդալի:

«Միկան» էլ հիասթափեցրեց

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության որակավորման առաջին փուլի մեկնարկը չափազանց անհաջող էր Հայաստանի գավաթակիր «Միկայի» համար: Ֆրանկֆուրտում մեր ֆուտբոլիստները խոշոր՝ 0-4 հաշվով զիջեցին Գերմանիայի «Մայնցին»: Արդեն 8-րդ րոպեին Ռոմանը բացել է խաղի հաշիվը, իսկ 36-րդ րոպեին Աուերը երկրորդ գնդակն է ուղարկել «Միկայի» դարպասը: Ընդմիջումից հետո եւս երկու անգամ Նովեսկու (58) եւ Աուերի (68-րդ րոպե) հարվածներից հետո գնդակը հայտնվել է հյուրերի դարպասում: Ճիշտ է, «Մայնցը» եվրոգավաթների մասնակից մեր թիմերի մրցակիցներից ամենաուժեղն էր, սակայն «Միկայից» նման ջախջախիչ հաշվով պարտություն չէինք սպասում: Այսպիսով, եվրոգավաթների մրցաշարերի մեկնարկում մեր թիմերը պարզապես հիասթափեցրին ֆուտբոլասերներին իրենց անփառունակ, ինչ-որ տեղ նաեւ խայտառակ ելույթներով՝ մրցակիցներին զիջելով ընդհանուր 2-8 հաշվով: Սա եւս մեկ վկայությունն է հայկական ֆուտբոլի խիստ ցածր խաղամակարդակի եւ տիրող ճգնաժամի:

Ի տարբերություն մեր հանրապետության ներկայացուցիչների, ԱՊՀ եւ բալթյան երկրների թիմերը բավական հաջող ելույթներ ունեցան: Նախ եւ առաջ նշենք Բելառուսի ՄՏԶ-ՌԻՊՈ թիմի հաջողությունը, որում վերելքով է հանդես գալիս երեւանի «Արարատի» նախկին ֆուտբոլիստ, Հայաստանի ազգային հավաքականի անդամ Համլետ Մխիթարյանը: Հենց նա էլ հյուրընկալվելիս 37-րդ րոպեին գրավել է հունգարական «Ֆերենցվարոշի» դարպասը՝ դնելով հաղթանակի հիմքը: ՄՏԶ-ՌԻՊՈ-ն հաղթել է 2-0 հաշվով եւ հիանալի հնարավորություն ունի մտնելու հաջորդ փուլ:

Ադրբեջանի «Բաքու» սեփական հարկի տակ հաղթել է բավական հայտնի Սլովակիայի «Ժիլինային» (1-0): «Նիստրու» -«Խազար» խաղում հաղթել են մոլդովացիները (3-1): «Ֆլորան» հյուրընկալվելիս պարտության է մատնել ջրեղական «Էսբերգին» (2-1): Տալինի ՏՎՄԿ-ն ոչ-ոքի է խաղացել ֆիննական Մյոտպայի հետ (1-1):

Մյուս խաղերում գրանցվել են հետեւյալ արդյունքները. «Էկրանաս»-«Կորկ Սիթի»՝ 0-2, «Տորպեդո» Ք.-ԲԱՏԷ՝ 0-1, «Տեուտա»-«Սիրոկի»՝ 3-1, «Ալյանսի»-«Պեսանժ»՝ 3-0, «Էլբասանի»-«Վարդար»՝ 1-1, «Բաքկիմի»-«Ժեռյե»՝ 0-0, «Էսցելա»-«Կեֆլավիկ»՝ 0-4, «Սանտ Ջուլիա»-«Ռոմիդ» Բ.՝ 0-5, «Օմոնիա»-«Հիբերնիանս»՝ 3-0, «Ռունավիկ»-«Մեսալուրգ» Լիեպայա՝ 1-2, «Վադուց»-«Դաչիա»՝ 2-0, «Վեսմանյար»-«Տորսհավն»՝ 1-1, Պորտդաուն»-«Վիկինգ»՝ 1-2, «Լոնգֆորդ»-«Կարմաքեն»՝ 2-0, «Ռիլ»-«Ասլանտաս»՝ 2-1, «Դոմանյանո»-«Դոմզալե»՝ 0-5, «Լինֆիլդ»-«Վենտսպիլս»՝ 1-0, «Բիրկիրկարա»-«Ապոել»՝ 0-2:

Նոր առաջատարը վան Վելին է

Մեկօրյա հանգստից հետո Դորտմունդի շախմատի մրցաշարի մասնակիցները կրկին նստեցին խաղասեղանների շուրջ: 6-րդ տուրն անվանեց նոր առաջատարին: Հաղթելով Էմիլ Սուտովսկուն, հոլանդացի գրոսմայստեր վան Վելին 4 միավորով գլխավորեց մրցաշարային աղյուսակը: Արդյունավետ ելք ունեցավ նաեւ Ադամս-Նիլսեն մրցախաղը, որում հաղթեցին սպիտակները: Ադամսն այս հաղթանակի շնորհիվ վաստակեց 3,5 միավոր եւ Լեկոյի ու Նայդիչի հետ բաժանում է 2-4-րդ տեղերը:

Թոփալով-Սվիդլեր, Լեկո-Բաֆրո, Նայդիչ-Կրամնիկ պարտիաներն ավարտվել են ոչ-ոքի:

Հայ թենիսիստները վիճարկում են ուղեգիրը

Դուբլինում մեկնարկել է Դեւիսի գավաթի եվրոաֆրիկական գոտու 3-րդ խմբի ընտրական մրցաշարը, որի մասնակիցների թվում է նաեւ Հայաստանի հավաքականը: Մեր թիմի կազմում ընդգրկված են Սարգիս Սարգսյանը, Հարություն Սոֆյանը, Հայկ Զոհրաբյանը եւ Հովհաննես Դավթյանը: Հավաքականի գլխավոր մարզիչն է Ալեքսանդր Ծատուրյանը: Մասնակից 8 հավաքականները բաժանվել են 2 խմբի: Հայաստանի հավաքականն ընդգրկվել է «Ա» խմբում, որտեղ մեր թենիսիստների մրցակիցներն են Իսլանդիայի, Իռլանդիայի եւ Նիգերիայի ընտրանիները: «Բ» խմբում եզրափակիչի ուղեգրի համար մրցավեճի են բռնվել Սան Մարինոյի, Թունիսի, Թուրքիայի եւ Կիպրոսի հավաքականները:

Հայաստանի հավաքականը հաջող սկսեց մրցաշարը: Մեկնարկում մեր թենիսիստները 2-1 հաշվով հաղթեցին Իսլանդիայի հավաքականին: Առաջին մրցախաղում Հարություն Սոֆյանը 6-2, 6-4 հաշվով հաղթեց Էնդրի Զոնսոնին: Իսկ ահա Սարգիս Սարգսյանը պարտություն կրեց Առնար Սիգուրդսոնից (5-7, 6-0, 3-6): Հանդիպման ելքը վճռեց զուգախաղը: Սարգսյան-Սոֆյան զույգը հաղթեց Բոնիֆացիուս-Սիգուրդսոն զույգին (6-1, 6-4): Երկրորդ մրցախաղն իռլանդացիների հետ չափազանց անհաջող էր հայ թենիսիստների համար: Բոլոր երեք մրցախաղերն էլ ավարտվեցին դաշտի տերերի հաղթանակով: Սոֆյանը պարտվեց Լյուկ Սոռենսենին (3-6, 1-6), Սարգսյանը զիջեց Քեւին Սոռենսենին (3-6, 3-6), իսկ մեր երկյակը զուգախաղում եւս պարտվեց Նիլանդ-Օ'Կոնել զույգին (5-7, 6-1, 5-7):

Իռլանդիայի հավաքականը խմբի առաջատարն է: Երկրորդ խաղում իռլանդացիները 3-0 հաշվով հաղթել են նիգերիացիներին: Ավարտական տուրում Հայաստանի հավաքականը մրցելու է նիգերիացիների հետ, իսկ իռլանդացիներն ուժերը կչափեն իսլանդացիների հետ:

«Բ» խմբում գրանցվել են հետեւյալ արդյունքները. Սան Մարինո-Թունիս՝ 0-3, Թուրքիա-Կիպրոս՝ 1-2, Կիպրոս-Թունիս՝ 3-0, Սան Մարինո-Թուրքիա՝ 0-3:

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ԱԶԳ **Տնտեսություն**

Հանդիպում բանկերի ղեկավարների հետ

Հուլիսի 15-ին տեղի ունեցավ ԿԲ խորհրդի ավանդական հանդիպումն առևտրային բանկերի ղեկավարների հետ: Հանդիպման ժամանակ ներկայացվեց 2005թ. առաջին կիսամյակի դրամավարկային հաղորդակցության ընթացը եւ երրորդ եռամսյակի ծրագրային ուղղությունները:

Մասնավորապես նշվեց, առաջին կիսամյակում ձեւավորված մակրոմիջավայրը բնութագրվել է հետեւյալ միտումներով. հունվար-մայիսին՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի նկատմամբ գրանցվել է 8.5% տնտեսական աճ՝ ծրագրված տարեկան 8.0% ցուցանիշի դարաձայում: Ըստ ԿԲ գնահատումների, տնտեսական աճի տարեկան 8% ցուցանիշի արդիսվումը լիովին իրատեսական է եւ, այլ հավասար դայմաններում, հնարավոր է անգամ որոշակի գերազանցում՝ դայմանավորված երրորդ եռամսյակում եւ գյուղատնտեսության աճի տեմպերի արագացման ակնկալիներով:

Նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ այս տարվա առաջին կեսին զգալի ավելացել են արտաքին արդանհաշվեկշռության ծավալները: Առանց «Թանկարժեք մետաղներ եւ դրանցից դատրաստված իրեր» արտանետումի արտահանումը հունվար-մայիսին աճել է 29.5%-ով, իսկ ներմուծումը՝ 26.1%-ով, որի դարագայում առեւտրային հաշվեկշռի դակասորդը խորացել է 23.6%-ով, իսկ ՀՆԱ-ում տեսակարար կշիռը նվազել է 3.6 տոկոսային կետով՝ կազմելով 27.2%:

Հարկաբյուջետային հաշվեկշռային միտումները հիմնականում արձագանգել են ծրագրային համաձայնություններից բեղումներ: Մասնավորապես, ծախսերի ծրագիրը թերակատարվել է 22.0 մլդ դրամով, իսկ եկամտային ծրագիրը՝ գերակատարվել 5.6 մլդ դրամով, ինչն ակնհայտորեն վկայում է հաստատուն դահանջարկի վրա հարկաբյուջետային քաղաքականության զսդողական ազդեցության մասին:

Տնտեսության վերոնշյալ երեք հաշվեկշիռների միտումներով դայմանավորված՝ ծրագրված մակարդակից էապես բեղվել է նաեւ փողի դահանջարկը: Վերջին տարիներին դրամի փոխարժեքի բարձրակական ամրադնդումը զգալիորեն բարձրացրել է ազգային արժույթի հանդեպ վստահությունը եւ արդեն տարեսկզբից դիտվել է արժույթի փոխարինման երեւույթ: Միեւնույն ժամանակ, դայմանավորված մեծածավալ արտարժութային ներհոսքի չեզոքացման խնդրով, հունիսի 10-ից ուժի մեջ է մտել դարտադիր դահուստավորման նոր մեխանիզմ: Դահուստավորման նորմն բարձրացվել է 6-ից 8%-ի, իսկ արտարժույթով ներգրավված միջոցների դիմաց կատարվել է համարդատասխան արժույթով դահուստավորում, ինչի հետեւանքով ՀՀ ԿԲ-ում բանկերի թղթակցային հաշիվներին առաջացել է մեծ ծավալի դրամային ավելցուկ: Արդյունքում՝ առաջին երեւույթը հանգեցրել է ԿԲ-ից դուրս գտնվող կանխիկի, իսկ երկրորդը՝ ԿԲ-ում բանկերի դրամով թղթակցային հաշիվների միջոցների զգալի ավելացման, հետեւաբար եւ փողի բազայի՝ տատանման միջակայքի վերին սահմանից ոտք 24.0 մլդ դրամով գերազանցման (հունիսի վերջին փողի բազայի մակարդակը՝ 150.8 մլդ դրամ):

Դրամին անցում կատարելու էֆեկտն արտացոլվել է փողի զանգվածի կառուցվածքում հետեւյալ համամասնությամբ. շրջանառությունում գտնվող կանխիկն անցած 6 ամիսներին ավելացել է 8.6%-ով կամ 8.5 մլդ դրամով (նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի 10.6% կամ 9.7 մլդ դրամ նվազման դիմաց), իսկ դրամային ավանդները՝ 25.1%-ով կամ 11.8 մլդ դրամով (նախորդ տարվա 0.8% կամ 315 մլն դրամ նվազման դիմաց): Հակառակ դատկերն է դիտվել արտարժութային ավանդների գծով՝ նախորդ տարվա առաջին կիսամյակի 8.9% կամ 8.9 մլդ դրամ աճի փոխարեն այս տարվա առաջին կեսին արձանագրվել է 1.4%-ի կամ 2.0 մլդ դրամի նվազում:

Դրամի նկատմամբ մեծ դահանջարկը, որը դրսեւորվում էր արտարժույթի շուկայում մեծածավալ առաջարկով, ԿԲ-ն բավարարել է շուկայից գնելով շուրջ 27.6 մլդ դրամին համարժեք արտարժույթ: Արդյունքում առաջացած դրամային ավելցուկի ներհաբման նպատակով ԿԲ-ն կիրառել է բոլոր ներգաբող դրամավարկային գործիքները, ինչդես նաեւ Գանձարդետարանի կողմից դետդարտամենտների լրացուցիչ թողարկումներից ստացված միջոցների՝ ԿԲ-ում ավանդադրման մեխանիզմը: Հունիսի 10-ից, կարված դարտադիր դահուստավորման մեխանիզմի փոփոխության հետեւանքով առաջացած ավելցուկ դրամային իրացվելիության չեզոքացման հետ, ԿԲ-ն թողարկել եւ տեղաբաշխել է սեփական արժեթղթերը, որի մնացորդը հունիսի վերջին կազմել է 3.5 մլդ դրամ:

2005-ին շարունակվել են շուկայական տոկոսադրույքների նվազման միտումները, չնայած հունիսին դիտվել է որոշակի աճ: Այսդես, ՊՊ առաջնային շուկայում տեղաբաշխված 1 տարի եւ ավելի դարտատոմսերի եկամտաբերությունը տարեսկզբի 5.6%-ից մայիսին իջել է 4.9%-ի՝ հունիսին բարձրանալով 5.7%-ի, իսկ 5 տարուց ավելի դարտատոմսերինը՝ 9.3%-ից 6.7%-ի՝ հունիսին կազմելով 8.1%:

Առաջին կիսամյակն ամփոփվել է գնաճի 1.5% ցուցանիշով՝ ծրագրված 4%-ի դարագայում: Շեղումը դայմանավորվել է բացառապես երկրորդ եռամսյակի 2.2% գնանկման ցուցանիշով՝ ծրագրված 1.8% գնաճի փոխարեն: ԿԲ գնահատումներով, տարվա երկրորդ կեսին ակնկալվում է զդյական գնաճ, որի արդյունքում լիովին իրատեսական է տարեկան մինչեւ 3% գլխավոր նպատակի արդահովումը:

Հաշվի առնելով առաջին կիսամյակում ձեւավորված վերոնշյալ միտումները, արագացող տնտեսական աճը, ինչդես նաեւ երկրորդ կիսամյակում առավելադես փողի առաջարկի ընդլայնման ուղղությամբ ակնկալվող ինֆլյացիոն հոսքերը՝ ԿԲ-ն ծրագրել է մինչեւ տարեվերջ փողի բազայի ծրագրային ցուցանիշը: Երկրորդ կիսամյակում նախատեսվում է փողի բազան ավելացնել ավելի քան 20%-ով, որի համատեքստում երրորդ եռամսյակին բաժին է ընկնում փողի բազայի աճի շուրջ 12.8 տոկոսային կետը՝ սեդտեմբերի վերջին կազմելով 170.1 մլդ դրամ:

Այդ նդատակին հասնելու համար ԿԲ-ն ակտիվորեն կօգտագործի թե արտարժութային միջոցների ներհոսքի, թե ավելցուկային դրամի չեզոքացման իր գործիքակազմը:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

Հայտարարություն

ՀՀ կառավարության 2005 թ. մայիսի 19-ի թիվ 734-Ն որոշմամբ «Պրոգրես» ՓԲԸ դետական սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերն ուղղակի վաճառքի ձեւով ոչ դետական բաժնեմասի բաժնետերերին ծանուցագրելու նդատակով ս. թ. օգոստոսի 16-ին, ժամը 11:00-ին ընկերության վարչական շենքում (հասցեն՝ Սյունիքի ծառ. 1. Կադրան, Գործարանային փ.) հրավիրվում է բաժնետերերի արտահերթ ժողով:

Օրակարգ

1. Դետական սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերն առաջարկված գնով գնելու հարցը
2. Նախաձեռնող խմբի ընտրություն
3. Բաժնետոմսերի բաշխում ոչ դետական բաժնեմասի բաժնետերերի միջեւ:

ՏՆՕՐԵՆՆԵՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի կողմից մետաղադրամների փաթեթաթուղթ, մետաղադրամների ստվարաթղթե վրադիրներ ձեռք բերելու նդատակով կազմակերդություն ընտրելու համար մրցույթի կազմակերդման մասին

Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հայտարարում է բաց մրցույթ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից մետաղադրամների փաթեթաթուղթ, մետաղադրամների ստվարաթղթե վրադիրներ ձեռք բերելու նդատակով կազմակերդություն ընտրելու համար:

Մրցույթի ծանկագիրն է «CBA COINS»:

Մրցդային առաջարկությունները անհրաժեշտ է ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետություն կենտրոնական բանկ՝ ք. Երեւան 375010, Վազգեն Սարգսյանի փողոց 6:

Մրցույթի հայտերի ընդունման վերջին ժամկետն է 2005 թ. օգոստոսի 15-ին ժամը 17-00:

Մրցույթի հայտերի բացման ժամկետն է 2005 թ. օգոստոսի 15-ի ժամը 17-30:

Մրցույթի հաստերի ամփոփման նիստի օրն է 2005 թ. օգոստոսի 18-ին ժամը 17-00:

Մրցույթի անցկացման կանոնակարգը հրադարակված է Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի ինտերնետային WEB կայքում (***www.cba.am***): Մրցույթի անցկացման կանոնակարգը, ինչդես նաեւ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար ցանկացողները կարող են դիմել Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի էմիսիոն գործառնությունների եւ դրամական դահուստների վարչություն:

Հասցեն՝ 375010 Երեւան, Վազգեն Սարգսյան 6, հեռ. (+3741) 58-97-34, ներքին՝ 09-01:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (դատվիրատու) կազմակերդում է ՊԳԳ - ՄԲԱԾՁԲ - 05/115 ծանկագրով մրցակցային բանակցություններ՝ **«ՀՀ Արարատի մարզի գ. Նավանի դդրոցի հիմնանորոգման աշխատանքների» ձեռքբերման նդատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 4850,0 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայ-Ինվեստ» բանկ, «Հայջրնախագիծ ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի N 115003450281 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրադարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել դատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի դ., 54/բ, հեռ.՝ 28-93-25 Հանձնաժողովի քարտուղար Ս. Մելիքյանին:

Հրավերը անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերդության անունից հանդես գալու դեդքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համադատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը դետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման դահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրադարակվելու օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրվա ժամը 11:15-ը:

armentel mobile

Եկեք խոսենք

ԱՌԱՋԱՐԿ «ԱՐՄԵՆՏԵԼ»-Ի ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԿԱՊԻ ԲԻԶՆԵՍ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

5 եւ ավելի կապուղիների առկայություն
1 հաշվեհամարի վրա

Երաշխիքային (6 ամիս լրանալուց հետո կօգտագործվի բաժանորդի վարձավճարները մարելու համար)	18000/ գին
Միացման վճար	2400 / գին
Ամսական վճար	2800 / գին
Ռոմինգի երաշխիք (Ռոմինգ ծառայությունն ակտիվացվում է անվճար կրեդիտ քարտի առկայության դեպքում)	99000/ գին

Ռոպեավճար *շուրջօրյա*

✓ բաժանորդների փակ խումբ ընկերության ներսում	27
✓ դեպի «ԱրմենՏել» -ի բջջային ցանց	35
✓ դեպի VivaCell	35
✓ դեպի «ԱրմենՏել»-ի ֆիքսված հեռախոսացանց	35
կարճ հաղորդագրություն (SMS)	16

Սակագները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ առանց ԱԱՀ

Զեղչեր՝ կազմակերպության ամսական վճարումներից ելնելով	Զեղչերը վերաբերում են լուրաքանչյուր խմբին
0 մինչև 100,000 դրամ	0%
100,000 + մինչև 250,000 դրամ	2%
250,000 + մինչև 500,000 դրամ	3%
500,000 + մինչև 1000,000 դրամ	4%
1,000,000 + մինչև 1,500,000 դրամ	6%
1,500,000 + մինչև 2,000,000 դրամ	8%
2,000,000 + մինչև 2,500,000 դրամ	10%
2,500,000 + մինչև 3,500,000 դրամ	12%
3,500,000 + մինչև 5,000,000 դրամ	15%
5,000,000 + դրամ	20%

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-24-63

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ՝ 65, դասիչ՝ 69150 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 15. 07. 2005 Գինը՝ 100 դրամ